

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
19. SEPT.
1996

Letnik 51
Štev. 38 (2877)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Postni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Sosvet: pogovori z občinami

Na svoji seji v torek je sosvet za slovensko narodno skupnost pri uradu zveznega kanclerja določil delovno skupino, ki bo v naslednjih tednih in mesecih vodila razgovore s predstavniki občin in predstavniki slovenskih kulturnih društev na dvojezičnem območju glede vseh odprtih vprašanj sožitja. Razgovori naj služijo ustvarjanju medsebojnega zaupanja in bodo podlaga za temeljito razpravo v sosvetu, ki bo na tej podlagi predlagal zvezni vladi določene ukrepe v korist sožitja in enakopravnosti koroških Slovencev.

Sosvet se v ostalem ni lotil dnevnega reda, ker ni bila dana dvotretinjska večina. Manjkali so namreč sledeči člani sosveta: mag. Pipp, Nužej Tolmajer ter dr. Jože Marketz od NSKS oz. cerkve, na-

dalje oba člana ÖVP mag. Grilc in Richau ter dve članici iz vrst ZSO, Blatnik in dr. Verdel.

Veliko prahu je dvignila objava internega papirja ustavne službe pri uradu zveznega kanclerja s strani predstavnikov NSKS. Sekcijski šef ustavne službe dr. Okre-

Dr. Marjan Sturm

sek je informiral predsednika sosveta dr. Sturma, da je omenjeni papir interni diskusijski papir urada in ni dokončno stališče. O kakem izvedeniškem mnenju oziroma o uradnem stališču urada v tem trenutku ni mogoče govoriti.

Uradno stališče ustavne službe pri uradu zveznega kanclerja bo posredovano sosvetu jeseni tega leta.

Predsednik sosveta dr. Sturm se je z uradom zveznega kanclerja dogovoril za sestanek glede vprašanja prehoda na avstrijsko-slovenski meji za slovenske državljane in kulturne ustvarjalce, na katerem naj bi bili navzoči zastopniki notranjega in socialnega ministristva ter predsednik in podpredsednik sosveta. Predvidoma bo ta sestanek še ta mesec.

Na praznovanju tisočletnice prvega imenovanja Avstrije je sodeloval tudi MePZ Danica.

stran 8

Mirne volitve v Bosni

Izid prvih povojnih volitev v Bosni in Hercegovini (BIH) še ni dokončno znan, kaže pa, da bo muslimanski predsedniški kandidat Alija Izetbegović postal prvi predsedujoči. Trenutno on vodi pred Srbom Momčilom Krajišnikom, Hrvat Krešimir Zubak pa je tretji. Predsednik se po rotacijskem principu menja po dveh letih.

Volitve so po mnenju OVSE, Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi bile regularne, prekrški da niso v sorazmerju s cilji

in doseženim političnim standardom v tej državi. Muslimani, predvsem obrambni minister Ejup Ganić, so hoteli razveljaviti volitve, ker da so se v srbskem delu države, v Republiki srpski, pripetile hude neskladnosti. Srbi so te očitke zavrnil in se pri tem opirali tudi na izjave mednarodnih volilnih opazovalcev ter Muslimanom očitali nepravilnosti pri volitvah.

Odločitve v bosansko-hergovskem predsedstvu morajo biti konsenzualne, torej soglasne. Vseka-

kor je tako, da so vsi trije kandidati za predsednika izrazili nacionalisti, Srb Krajišnik in Hrvat Zubak vrhu tega še prijatelja priključitve k matičnemu narodu, edinole Izetbegović je zagovornik samostojne Bosne. Na drugi strani pa je Krajišnik po pisanju »Der Standard« avstrijskemu veleposlaniku v Sarajevu dr. Inzku obljubil, da se bo zavzemal za stabilnost v regiji in da je pripravljen za kooperacijo v bosanskem predsedstvu.

F. W.

11. VESTNIKOV IZLET

Dragi bralci in prijatelji Slovenskega vestnika

Vljudno vas vabimo na izlet Slovenskega vestnika od petka, 11. do nedelje, 13. oktobra 1996. Za udeležence smo izbrali hotel KORALJ v naselju KATORO v Umagu. Poskrbljeno bo za ples in zabavo.

Z avtobusi vas bomo v petek na večer popeljali v Momjan, kjer bo v istrski KONOBi večerja in zabava.

V soboto bomo šli na izlet z ladjo, kjer bo ribji piknik. V slučaju slabega vremena vas bomo z avtobusi popeljali na izlet v notranjost Istre.

Cena izleta: 1.450 šilingov – dodatek za enoposteljno sobo 300 šilingov

V ceno je vključeno: prevoz s Sienčnikovimi avtobusi, dva polna penziona in dodatno kosilo v nedeljo pred odhodom, turistična taksa, glasba, izlet v Momjan, zlet z ladjo.

Prijave sprejemata: Milka Kokot 0 46 3/51 43 00-40 ali Urška Brumnik -14

Odločite se, tudi letos nam bo lepo!

Preverite veljavnost potnega lista!

Kdor želi voliti, naj dvigne volilne karte! Najkasneje do četrta, 10. 10. 1996, dvignite volilne karte za inozemstvo. Možnost volitev bo v hotelu.

Vaš partner za transport in turizem

SIENČNIK

Fon 0 42 36/20 10-0

Fax 0 42 36/20 21-11

A-9141 Dobrla vas

Srečanje pregnancev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela

v nedeljo, 29. septembra 1996

s pričetkom ob 14. uri v Kulturnem domu na Radišah redni občni zbor, ki bo kot v minulih letih povezan z družabnim srečanjem. Na sporedu bo tudi nastop članic in članov domačega Slovenskega prosvetnega društva »Radiše«.

Letos, ko obhaja Zveza slovenskih izseljencev 50-letnico svoje obstoja, smo končno uresničili dolgoletna prizadevanja za postavitve spomenika preganjanja, ki smo ga 7. julija slovesno odkrili na Radišah. »Jubilejno leto« naše organizacije pa bomo zaključili s srečanjem 29. septembra prav tako na Radišah, kamor prisrčno vabimo vse bivše pregnance z družinami, znanci in prijatelji.

Zveza slovenskih izseljencev

SLOVENIJA – KOROŠKA

Minister Dular na Koroškem

Z leve: dr. Janko Malle in dr. Gustav Brumnik, bistriški župan Helmut Gradnegger ter minister Janez Dular

V ponedeljek se je na Koroškem mudil slovenski kulturni minister Janez Dular (Slovenski krščanski demokrati). V prvi vlade nove države je bil nekaj časa minister za Slovence po svetu, minister za kulturo pa je postal po odhodu Sergija Pelhana.

Dopoldne je obiskal referenta za kulturo dežele Koroške in namestnika glavarja dr. Michaela Ausserwinklerja, popoldne pa si je ogledal kulturno-komunikacijski center v Šentjanžu ter Goršetovo galerijo v Svečah. Ob štirih pa so bili povabljeni na pogovor z njim predsedniki slovenskih prosvetnih društev, prišli pa so tudi kulturni delavci iz Slovenije: šlo je predvsem za tesnejše sodelovanje med ustvarjajočimi tu in onstran meje.

Navzoče je najprej pozdravil generalni konzul RS inž. Jože Jeraj, nato pa je stekla beseda predvsem o problemih, ki nastajajo na mejnih prehodih. Težave (ki jih že vsi poznamo) so nastale po včlanjenju Avstrije v EU. Glede povezovanja čez mejo pa društva nimajo težav in jih v veliki večini gojijo že dolga leta in ni jih malo, ki prej »jamrajo« zaradi problematike s stiki kot pa zaradi pomanjkanja ... Posvetu sta prisostvovala tudi Franček Rudolf in Vojko Stopar (Zveza kulturnih organizacij Slovenije).

Z Rečice so prišli tudi pevci in pevke s slovenskimi narodnimi pesmimi

Na konzulatu R Slovenije na Radetzkyjevi cesti pa so zvečer predstavili vasico Rečico v zg. Savinjski dolini z okinčanim kozolcem in kmečkim vozom, pogrebnimi vencem, krucifiksi in slikami domačih slikarjev. Dr. Makarovičeva je jedrnat orisala nekdanje življenje v tem delu Slovenije in razložila pomen izdelovanja umetnega (papirnatega) cvetja na Rečici, pevski zbor pa je vse povezal s šopkom slovenskih narodnih.

S. W.

SLOVENIJA-PARLAMENTARIZEM

10. nov. bojo Slovenci volili

Končno je jasen termin: v Sloveniji bojo 10. novembra volili nov državni zbor. V četrtek, 5. septembra, je predsednik Republike Slovenije Milan Kučan napravil konec vsem špekulacijam in podpisal ustrezen odlok o razpisu splošnih volitev v

državni zbor. Ker je bil datum volitev dalj časa sporen, je Kučan iskal kompromisno rešitev v pogovorih s strankarskimi veljaki. Po prvih javnomnenjskih raziskavah skoraj 60 % volilcev podpira datum volitev. ■

EU-PARLAMENT

F glasovala proti asociiranju Slovenije v EU

Kaj si naj človek misli o izjavah svobodnjaških politikov, kadar gre za Slovence in Slovenijo, ponovno potrjuje glasovanje F-lerja Nußbaumerja v evropskem parlamentu. Prejšnjo soboto je koroški svobodnjaški deželni politik Grasser na jalovišču v Nemškem Plajberku ob 1000-letnici avstrijskega milenija poudarjal dobro sosedstvo med Koroško in Slovenijo in je njeno vključevanje v evropske integracijske strukture pozitivno ocenil.

Temu docela nasprotno pa je ravnanje F-lerja Nußbaumerja v evropskem parlamentu. Pri glasovanju o poročilu glede pridruženja Slovenije k EU je namreč omenjeni gospod kot edini glasoval proti. Socialdemokratski evropski poslanec Albrecht Konečný je to zadržanje ostro obsodil in pouda-

ril, da je Nußbaumer, ki je sploh redek gost odbora za zunanje gospodarstvo, svoje odklonilno stališče utemeljil z jalovimi argumenti. S takim ravnanjem da najteže ogroža odnose med Slovenijo in Avstrijo in vrhu tega tudi dobre izglede Avstrije kot gospodarski partner Slovenije.

Nußbaumerjeve izjave, ki se je čudil, da je v dveh mesecih, ko njega ni bilo v odboru, prišlo do sprememb besedila, so odborniki ostalih frakcij soglasno zavrnil in poročilo o pridruženju Slovenije soglasno sprejeli. Konečný je izpad svobodnjaškega parlamentarca ostro obsodil, tudi zato ker je s tem v bistvu potrdil dolgoročno prejšnjo italijansko pozicijo, ki je namerno zavirala integracijo Slovenije v Evropo.

fw

KRIMINAL

Neznanci vdrl v Slovensko gimnazijo

Po poročilih nekega koroškega časopisa so do danes še neznani storilci pretekli petek na soboto vdrl v pisarno ravnatelja ZG za Slovence v Celovcu. S kamnom so (je) razbili vlomilci dve stekleni okni pisarne in v obeh prostorih s silo odprli vse omarice in jih premetali. Vlomilci so odnesli lap-top ravnatelja Vospernika in computer tiskalnik. Preden so neznani storilci zaključili kriminalno akcijo, pa so zažgali ordnerje, ki so jih nametali na kup. Samo varnostnim napravam in požarni brambah, ki je po desetih minutah ugasnila ogenj, se je treba zahvaliti, da ni prišlo do hujšega

požara. Zaradi ognja je nastala malenkostna škoda na parketnih tleh. Ravnatelj Reginald Vospernik je povedal »da nje-mu motiv storilcev ni jasen. Vsekakor pa so storilci vedeli kaj in kam hočejo...« Po izjavi predstavnika koroške varnostne direkcije je zaradi vloma nastala velika škoda v višini približno 100.000 šilingov. Do sedaj pa še niso izsledili storilcev oziroma sledi, ki bi bila uporabna. Kriminalno akcijo je označil kot akt vandalizma in hudobije. V preteklih 15 letih sta bili na ZG dva vloma, storilci pa so ostali neznani.

M.Š.

50 LET PO KONCU NDH

Rehabilitacija ustašev na Hrvaškem

Med gosti, ki so letos poleti obiskali Dubrovnik, je bil tudi Ivo Rojnica, upravnik mesta za časa ustaške Nezavisne države Hrvatske (NDH), ki živi danes v Argentini. Dubrovniški župan Nikola Obuljen je izkoristil priložnost in povabil prominentnega gosta na uradni pogovor o politični situaciji na Hrvaškem. Hrvaška tiskovna agencija HINA ga je predstavila kot izseljenca in avtorja knjige »Srečanja in doživetja«, seveda pa je pozabila omeniti, da je bil prav tako tudi podpisnik rasnih, protižidovskih proglašev, ki so krasili Dubrovnik pod njegovo vladavino.

Sicer pa je dobil Rojnica pohvalo tudi v časopisu »Slobodna Dalmacija«, kjer pravi Milan Blažeković o njem, da »on nima na vesti niti enega

človeka«. Blažeković, s katerim se je pogovarjala Aleksa Crnjaković, je predstavljen kot zadnji vršilec poslov veleposlanštva NDH v Berlinu in begunec, ki se je po petih desetletjih vrnil na Hrvaško. V pogovoru ve povedati še, da v koncentracijskem taborišču Jasenovac »ni smel poginiti niti en človeka«, »ker ne obstaja noben dokument, ki bi ga podpisal Pavelić ali nekdo iz vlade o povelju za pokole ali etnično čiščenje«. Za pokole pa, ki jih ne more popolnoma tajiti, so bili odgovorni »ekscelentni posamezniki«. Razen tega so bila podobna taborišča v vseh državah, tudi sam je bil 27 mesecev v ameriškem ujetništvu. Priponil je še, da v »politiki ni krivcev in nedolžnih« in da je mnogo odvisno od sreče. »Če

bi bili Nemci dobili atomsko bombo pred Američani, bi bil Pavelić danes največji človek hrvaškega naroda.«

Ista urednica je že pred letom dni o priliki Tudjmanovega obiska v Argentini objavila v Slobodni Dalmaciji pogovor z Dinkom Šakićem, nekdanjim vodjo omejenega koncentracijskega taborišča, ki je zatrjeval, da v Jasenovcu ni bilo nobenih masovnih ubojev.

Zdi se torej, da je postalo povečevanje ustaštva na Hrvaškem petdeset let po koncu vojne spet spodobno. Vsekakor so grozodejstva Pavelićevih klavcev očitno že pozabljena, saj jih tudi režiser Jakob Sedlar v svojem novem filmu »Hrvatska – XX. stoletje« niti ne omenja.

jo

POSLEDICE ZAPRTEGA PREDORA

Po Koroškem, po Kranjskem že ...

Ko se je pred dobrimi štirinajstimi dnevi na slovenski strani odlepil del stenske obloge ljubeljskega predora in je zrušek zgrmel na slovaški avtomobil ter pri tem težko ranil sovoznico, se je nekaterim že zdelo, da popravila ne bojo končana v treh dneh. Sedaj je jasno, da tudi v enem mesecu predor ne bo prevozen, kot so to prvotno zagotavljali strokovnjaki in politiki, ampak da bo zapora trajala dalj časa. Govori se o dveh do treh mesecih, pa celo do pol leta naj bi bil ljubeljski predor zaprt za sleherni promet. To je vsekakor stvarna ocena, kajti pred durmi je zimski čas z vsemi trdimi in neprijetnimi pojavi in posledicami visokogorskega sveta. Slovenski vestnik se je na kraju samem prepričal o tem, kako in kje so potrebna obnovitvena dela in se je pri podjetjih tu in onstran meje pozanimal, kakšne posledice ima zaprtje Ljubelja za gospodarstvo krajev na obeh straneh Karavank.

Zob časa

V četrtek, 12. septembra, so sodelavci Zavodov za gradbeništvo in za raziskavo materialov ter podjetja za rudarska dela Geološkega zavoda v Ljubljani začeli sondirati sestavo in kakovost stropne obloge v predoru. Inž. Lojz Bevc in Ivan Vocovnik sta dejala, da še ni jasno, ali bo treba vso betonsko stropno oblogo odlupiti ali pa bojo zadostovali lokalni posegi. To bojo pokazale šele laboratorijske preiskave o tlačni trdoti, gostoti in drugih osnovnih pokazateljih sondiranih materialov. Na prvi pogled sicer zunanji videz obloge ni najslabši, a mimo temeljite obnove »ne bomo prišli«, kajti »zob časa je svoje storil« in naravni in drugi vplivi, kot mraz, vlaga, izpušni plini, ropot in stalni tresljaji, geološki premiki ter predvsem voda, ki je s 14 mg/l sulfata zelo agresivna, so seveda storili svoje, da je v predoru obloga popustila in padla na tla.

Ker pa voda, ki je eden največjih ovir pri vzdrževanju predora, ne pozna državnih in drugih formalnih meja, so seveda potrebne preiskave tudi na avstrijski strani predora. Kako obsežni bojo potrebni posegi v tej polovici luknje, še tudi ni jasno.

Polomija

Na črpalki-dvojčici v Trziču, kjer se je druge barti kar trlo avtomobilov s koroškimi in drugimi avstrijskimi registracijami, je pretekli četrtek opoldne bilo vse tiho in mirno. Le par Gorenjcev je pripeljalo napajati svoja žejna vozila, črpalkarji pa so končno našli čas za zalivanje rož okoli »bencinske pumpe«. Od zruška v predoru je na tej črpalki promet padel za 70 odstotkov, ker ni zmanjkalo le

Zapuščena črpalka sanja o boljših časih

Avstrijcev, ampak tudi ljubljčanov, ki so hodili nakupovat na Koroško. Na črpalki zaradi zmanjšane prometa ne bojo nikogar odpustili, kajti na tem območju takšne vmesne krize niso nič novega.

Andraž Koren, lastnik gostišča Koren v bivši Titovi karavli, je prepričan, da bo predor saniran v 40 dneh. Sicer pa je zaprtje tunela za njegovo gostilno ena sama polomija, kajti »sedaj se naša sezona v bistvu prav začenja, gostov pa ni«. K njemu zahajajo redni gostje, to so večinoma Avstrijci, in prehodni: Čehi, Slovaki, Nemci in drugi. Malce ironično je dejal, da bo lahko s pomočjo mafije preživel dva meseca, brez nje pa samo en teden.

Zaprta zlata jama

Duty free shop, v drugih okoliščinah prava zlata jama, je za-

prt. Edinole delavci na novem posloju »shopa« motijo monotono gorsko tišino. In oni so poleg obmejnih slovenskih obmejnih organov tudi edini redni gostje, ki jim trenutno strežejo v restavraciji Kozorog na Ljubelju.

Mičo Džanan, natakar v gostilni TGT, ugotavlja, da ima ta sicer tako obiskana gostilna kar 99 odstotkov manj prometa, ker je obrat »vezan na tranzit, domačih gostov imamo bolj malo. Ker ni gostov, smo se sodelavci zmenili, da v tekočem mesecu delamo vsak po en dan v tednu, v mesecu torej štiri dni. Seveda se bo to poznalo tudi pri plači. Zaprtje tunela je polomija za vso tržiško dolino, predvsem za tukajšnje gostilne, ki so vse usmerjene na tranzitne goste«.

TGT, Koren in Kozorog pa imajo kljub skoraj mrtvi gostinski navezi stalno odprto.

Ilse Borisch

Kolikšne so zaloge kadilcev?

Presah dotoka slovenskih kupcev tudi v koroških trgovinah krepko čutijo. Izguba pri prometu niha od stroke do stroke, edinole trafikanti in črpalke sedaj profitirajo, ker sta zaradi

zaprtega Ljubelja bencinski in cigaretni turizem prekinjena.

Ilse Borisch, znana boroveljska trafikantka, pravi, da do slej vsled zaprtega predora in tako prekinjenega cigaretnega turizma pri cigaretah ni opazna večja prodaja. Očitno imajo »ljudje doma še zadostne zaloge od prej« meni dvojezična podjetnica in dodaja, da bo v nekaj dneh možno kaj točnejšega reči.

Alois Thaler, lastnik črpalke BP v Borovljah, pa ugotavlja, da je promet na črpalki predvsem ob koncu tedna bistveno večji. Iz tega sklepa, da so prej ljudje prav ob sobotah in nedeljah množično hodili po gorivo v Slovenijo. Čeprav mu je trenutni položaj kar prav, pa se zaveda splošnih negativnih posledic za gospodarstvo, če bo predor res dalj časa zaprt.

Isolda Valentin, lastnica istoimenske blagovnice v Borovljah, računa, da je pri dnev-

Andraž Koren

nem za približno 1/4 manj prometa, vendar upad ni dramatičen, kajti kupci specifičnih artiklov vzamejo tudi skozi karavanški predor pot pod kolesa, če je treba.

Dramatičen je po besedah poslovodje Kristijana Ogrisa upad slovenskih strank pri avto-podjetju Rausch. Odkar je Ljubelj zaprt, je število kupcev iz Slovenije upadlo za 80%. Če bo zapora trajala dalj časa, bo to imelo tako za podjetje samo kot tudi za Borovlje zelo negativne posledice.

Podobno oceno dolgoročnih posledic je dal tudi Ferdinand Jäger. Prodaja električnih strojev je zaradi težav na Ljubelju nazadovala za 30%, če pa bojo trajale dalj časa, bo odpuščanje sodelavcev neizogibno.

Nihče ne ve, kako dolgo bo ljubeljski predor dejansko zaprt. Uradno naj bi zapora trajala 30-40 dni, neuradno se na obzorju pojavlja polletna dolžina, na borzi čenč, ugibanj in govoric pa je zrasla nova rešilna bilka: v 14 dneh naj bi predor v eni smeri odprli. Zdaj lahko samo upamo, da zapora ne bo trajala še dalj.

Franc Wakounig

Zrušek v predoru

Inž. Lojze Bevs s sondnim stebrom

10 LET SMRTI FRANCETA GORŠETA

Utrjeval je vezi med Slovenci in vaščanom odpiral oči za umetnost

Pred desetimi leti je med zdravljenjem umrl znani slovenski kipar France Gorše, ki je zadnje ustvarjalno dobo svojega dolgega, umetniško plodnega in kulturno bogatega življenja preživel na Koroškem, pri Vrbniku v Svečah. Ta članek naj bo ost proti pozabi, značilnosti tega današnjega hitrobežečega časa, in homaža na velikega slovenskega svetovljana in umetnika, ki mu je Koroška zares postala stalna in poslednja zemeljska domovina.

Kot malokdo je Gorše v razmeroma kratkem času vtisnil Svečam svoj kiparski in umetniško-ustvarjalni pečat in jim zapustil z znano galerijo ter spominskim gajem »Vrtom slovenskih koroških kulturnikov« bogastvo in zaklad, ki so ga nekateri takoj prepoznali, mnogi pa se ga začenjajo šele zavedati.

France Gorše se nam na prvi pogled predstavlja v dveh podobah: kot nemirni in iskoči svetovni popotnik in kot umetnik, ki je poosebljal to, čemur pravimo skupni slovenski kulturni prostor.

Rodil se je Fr. Gorše 26. septembra 1897 v Zamostecu pri Sodražici v Sloveniji in je po šoli ter vojaškem roku odšel na zagrebško umetnostno akademijo, kjer je bil učenec slavnega Meštrovca. Leta 1925 je končal akademijo in že leto navrh se je naselil v Trstu, leta 1928 pa v Gorici, zatem se je vrnil leta 1931 v Ljubljano. Ponovno se je preselil v Trst po drugi svetovni vojni leta 1945 in sedem let zatem je odšel v ZDA, v Cleveland, od tam pa leta 1964 v New York. V Evropo se je vrnil leta 1971 (Rim) in isto leto odprl v Kortah nad Železno Kaplo svojo galerijo. Dve leti za-

Ena od Goršetovih skulptur, spodaj: lastna upodobitev

tem je kupil Vrbnikovo domačijo v Svečah in se tam za stalno naselil. Skedenj domačije je spremenil v edinstveno galerijo, hlevske prostore pa v atelje. Kaže, da ga je Vrbnikova domačija izredno inspirirala, kajti med njegova velika dela na Koroškem sodi prav omenjeni kulturni park.

Javna umetniška pot Goršeta se je začela kmalu po vr-

nitvi iz Zagreba v Ljubljano in nato v Trst, kjer je dobil naročila italijanskega ministrstva za javna dela (Brezmadežna, Križanje). Udeležil se je bienala v Benetkah (l. 1930). Ljubljansko dobo zaznamuje njegovo tajništvo Društva slovenskih likovnih umetnikov, retrospektiva v Kolizeju (l. 1935), ustanovitev časnika Umetnost (l. 1936) ter nastanek številnih plastik in skulptur, med njimi dve skulpturi za beograjski parlament, nadalje Eva, spomenik Ivanu Prijatelju, in Kopalka, ki je zdaj na pročelju kopališča Ilirija v Ljubljani. Gorše je kot nemirni duh nenehno eksperimentiral z novimi materiali in leta 1963 je uvedel orešec, ki mu je dopuščal novo strukturalno tehniko. V ZDA je med drugim naredil Sedmeroglavega zmaja in reliefe za slovensko kapele Marijinega svetišča v Washingtonu. V tem času se je začel vračati domov v Slovenijo ne samo na okrevanja, ampak tudi v ustvarjalnem smislu. V to dobo sodi Križev pot za novo cerkev v Poljanah pri Škofji Loki.

Hud udarec pa je zanj bila prepoved velike osebne razstave v Kostanjevici. Dobro leto pred nenadno smrtjo umetnika je tedanji slovenski minister za kulturo dr. Matjaž Kmeclj skušal popraviti to krivico in se je zavzel za veli-

ko

Goršetovo retrospektivo v Sloveniji. V Svečah je seveda spomin nanj živ in povsod prisoten.

Mnenja Svečanov

Dr. Valentin Inzko, starosta slovenskega kulturnega delovanja v Svečah, je dejal: »Sveče so z Goršetovim delovanjem in življenjem med nami kulturno veliko pridobile. Vezi med Koroško in Slovenijo je pomagal gojiti in utrjevati v času, ko sam dolgo ni smel v Slovenijo oz. tedanjo Jugoslavijo. Za nas je bilo vedno znova doživetje, ko smo spoznava- li veliko Slovencev iz vsega sveta, tudi iz Slovenije, ob obisku v Svečah. Veliko pobud je Gorše dajal tudi SPD »Kočna«. Zavedal se je, kaj je Koroška prispevala v vse-slovensko kulturno in duhovno zakladnico. Oddolžiti se je želel koroškemu Slovincem za vse delo, ki so ga na kulturnem področju ustvarili, z »Vrtom slovenskih koroških kulturnikov«. Mislim, da je ta vrt nekaj

edinstvenega v celotnem slovenskem kulturnem prostoru.

Predsednica SPD »Kočna« Tatjana Feinig je poudarila, da »Gorše pri polaganju temeljev slikarskemu tednu sicer ni bil soudeležjen, vendar je s svojim delom ljudem odpiral oči za umetnost in tako naš slikarski teden čudovito dopolnjeval. Saj je z njim živel, kajti če je le mogel, se je udeležil prireditve v okviru tedna in je povabil likovnike k sebi na obisk«.

Bivši predsednik SPD »Kočna« Janko Zerzer, v čigar predsednikovanje spadajo začetki slikarskega tedna, je o Goršetu menil: »Pri ustanavljanju sveškega slikarskega tedna Gorše ni imel ničesar opraviti, seveda pa je bil idealno dopolnilo k naši pobudi. Gorše je igral pomembno funkcijo na vasi, da se je umetnost naselila med vaščani, saj so jo lahko dnevno doživljali. S tem so postajali bolj odprti zanj, spremljali so nastajanje kulturnega parka, videli so, kako je hlev preurejal v galerijo, kar je za takratni čas bilo na vasi prava senzacija.

Gorše pa je bil navaden in preprost sosed brez zvezdniskih muh, ki je zahajal med ljudi, jim pomagal in sam rad sprejemal njihovo pomoč. V vas je prinašal mnogo inovativnega duha in mnogi vaščani so kupili njegove stvaritve, ker so se pač zavedali, da je bil in je velik umetnik«.

Malka Feinig, upravnica galerije »Gorše«: »Nikakor ne morem prav dojeti, da je minilo že deset let od njegove smrti. Z njim sem bila več let tesno povezana preko galerije in v društvu »Kočna«. Galerija je za vso vas velika kulturna pridobitev, v bistvu je največji dar, ki nam ga je zapustil. To galerijo danes obiskujejo ljudje iz vsega sveta«.

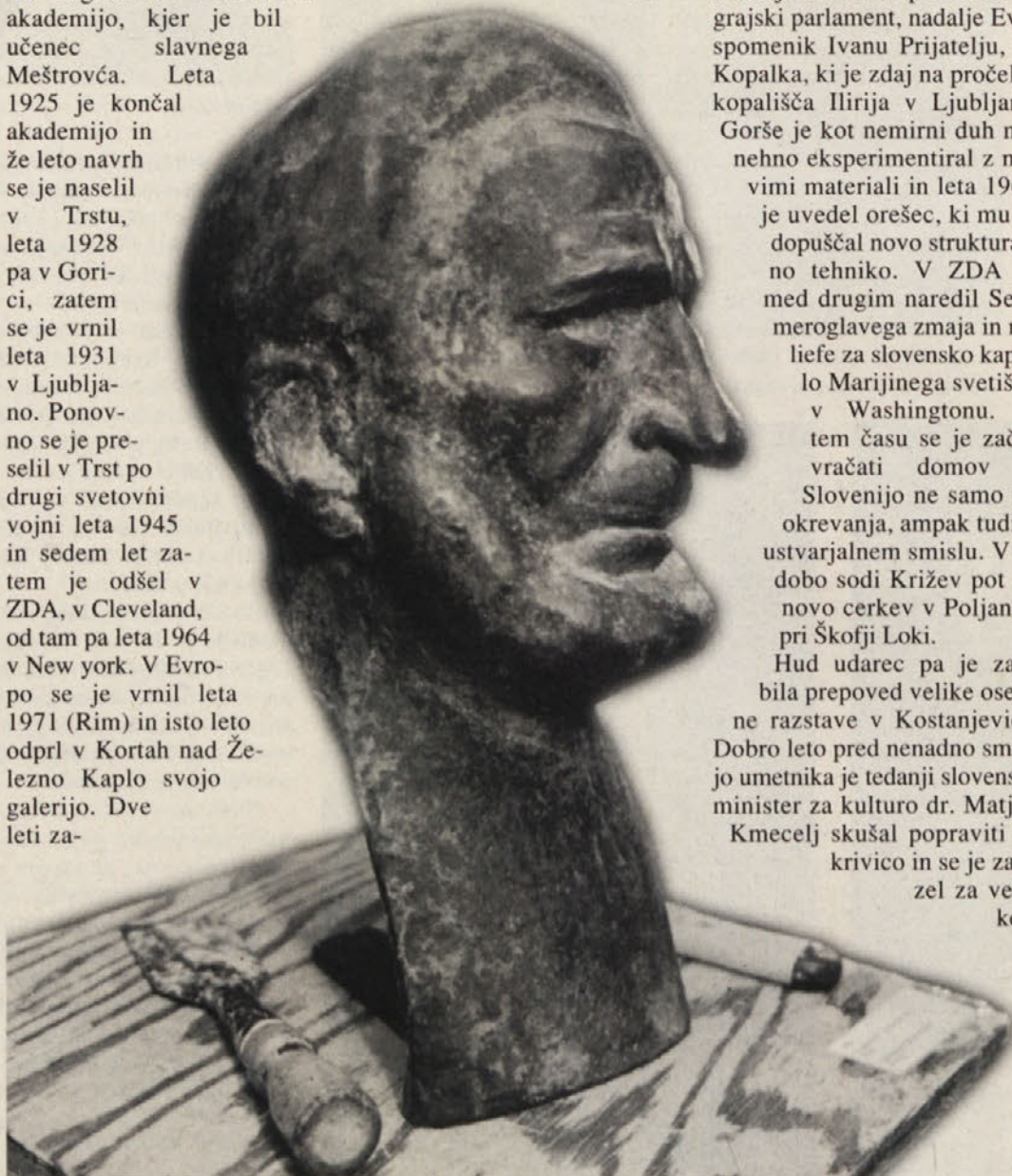
Pripravil Franc Wakounig

Pismo bralca

V časopisu »Slovenec« 6. 6. 96 stran 11 pod »Tako mislim« pod naslovom »Slovenščina« se bere sledeče: Predvsem prevladuje navdušenje, da je papež nagovoril množice v slovenskem jeziku. To, da je papež govoril v zelo dobri slovenščini, je res in je navdušilo tudi naše mlade. Veseli me, da je papež v Sloveniji uporabljal slovenščino, ki je pa ob obisku Avstrije in Koroške »še« ni obvladal. Nepregledno množico je na Koroškem pozdravil, kljub navzočnosti tisočernih Slovencev samo v nemščini! Sedaj bi pa rad pobaral celovškega »knezo škofa« če mu je »znano«, da tukaj živijo Slovenci in zakaj jih papež ni pozdravil niti z eno

slovensko besedo? Morda se pa Celovčani držijo nemškega reka »Nur nit anecken!« Mimogrede pa še vprašanje na celovškega škofa: Kdaj se bo obnovil slovenski napis v kotmirški farni cerkvi, katerega so naciji leta 1941 »pobajali«? Posredoval bi rad tudi sledeče pismo z 21. 1. 93 bralcem ... In der Frage der Wiederherstellung einer slowenischen Aufschrift in der Pfarrkirche Köttmannsdorf ist von seiten des Bischöflichen Ordinariats dazu bereits gesagten nichts mehr hinzuzufügen. B'l drži stari slovenski rek: Gliha upi štrih! (Ulrichsberg)

Marinjak

Univ. doz. dr. Walter Manoschek

RAZSTAVA »UNIČEVALNA VOJNA ZLOČINI VERMAHTA 1941-1942«

Srbija kot preizkusni laboratorij terorja

Z nenapovedanim vojaškim napadom na Jugoslavijo 6. 4. 1941 se je predvsem za prebivalstvo ožje Srbije začelo nedopovedljivo nasilje, ki ga je sistematično izvajal nemški vermaht. Brez nadaljnega je dopustna trditev, da je Srbija bila preizkusni laboratorij nemškega terorja. To je vsebinski srž predavanja, ki ga je v okviru spremnega programa k razstavi o zločinih vermahta v Srbiji 1941-42 imel 10. septembra univ. docent dr. Walter Manoschek v Celovcu.

Predavatelj je na začetek svoja referata postavil dognano in neizpodbitno dejstvo, da Nemcem na vzhodnih in jugovzhodnih bojiščih, to je na Poljskem, v Rusiji, Ukrajini in v Jugoslaviji ni šlo za vojaško zmago, ampak za uničenje in zasužnjevanje slovanskega, judovskega in romskega prebivalstva. Tako so Nemci progrome nad civilnim prebivalstvom vselej in brez dokazov izkazovali kot »boj proti partizanom«.

Vojno na Balkanu je znanost dolgo časa obravnavala zelo mačehovsko, zaradi česar so manjkali tudi rezultati študij. Šele afera Waldheim in sedanja drama razpada Jugoslavije sta obrnila pozornost na dogodke med 1941-1945.

Civilisti – talci

V Srbiji so se Nemci, vermaht, SS in SD, posluževali posebej ostudne inačice vojne: to je vojna s talci. Manoschek je pripomnil, da je ta pojem samo zasilen, kajti Nemci se sploh niso brigali za določila mednarodnih vojnih konvencij v zvezi s talci, ampak so za maščevanje svojih padlih vojakov polovili in postrelili vse, kar jim je prišlo v roke, dokler niso imeli zadostnega števila talcev. Pri tem je najbolj nastradalo civil-

no prebivalstvo. Vojno v Srbiji je možno opredeliti na tri glavne smeri:

- proti partizanom in četnikom
- proti moškemu srbskemu prebivalstvu
- uničevalna vojna proti Judom in Romom.

Iz tega je razvidno, da v glavnem ni šlo za boj proti vojaškemu nasprotniku, ampak za ideološko-politično-rasistično utemeljeno uničevanje prebivalstva. Podlaga za to so bili zločinski ukazi, ki jih nista izvrševala le SS in SD (Sicherheitsdienst), ampak predvsem regularna nemška vojska vermaht.

Tako so že pred uradno kapitulacijo kraljeve jugoslovanske vojske Nemci sistematično začeli izrivati iz služb in na rob družbe judovsko prebivalstvo ali pa so ga že fizično iztrebljali. Šest tednov po kapitulaciji je takratni nemški komandant Schröder za Jude in Rome uvedel rumeni trak kot rasistično-ideološki razpoznavni znak (to je bila balkanska inačica judovske zvezde v rajhu).

Srbi – Zahrbten narod

Uničevalna vojska proti Srbom se je v bistvu začela z napadom na Sovjetsko zvezo, Nemci so sprva bili prepričani, da bojo

partizansko gibanje lahko v kali zatrli. Zato so Srbe v glavnem »opazovali« in jih socialno karakterizirali kot »zahrbten« narod, za vsakega padlega Nemca pa so avtomatično pokončali 40 Judov, ki so jih vrhu tega označili kot komuniste in pobudnike upora.

Po napadu na Sovjetsko zvezo se je partizanski boj razmahnil po celi Srbiji in Hitler je vermahtu ukazal boj proti partizanom. Uspeh je bil slab. Septembra 1941 so Nemci bili tik pred porazom. Zato je Hitler postavil novega komandanta, Avstrijca Böhme, ki je takoj začel izvajati politiko trde in krvave pesti, Keitel pa je izdal ukaz, da je treba za vsakega padlega nemca pobiti 100 talcev, za vsakega ranjenega pa 50. Talci so bili v glavnem civilno prebivalstvo, Srbi, Romi in Judi. Nove nemške enote, pri katerih je bil delež Avstrijcev s 30% krepko nadpoprečen, naj bi zagotovile nemški mir in red v Srbiji.

Ob tem je treba omeniti Böhmejev ukaz, ki ni nič drugega kot priprava na masovno ubijanje in morjenje nasprotnika. To pa je bilo civilno prebivalstvo. Posebne nemške enote, ki so jih sestavljali vermaht, SS in SD, so v enem tednu poklale

nad 8000 civilistov, pri tem pa zaplenile samo eno puško. To masovno klanje so Nemci imenovali »maščevalne akcije« oziroma »streljanje talcev«.

Nadpoprečen delež Avstrijcev

To divje klanje je presešlo celo zmogljivosti nemške birokracije, število žrtev je postalo računski problem in zato je poveljstvo dalo tiskati posebne formularje za streljanje talcev.

10. oktobra 1941 je Böhme izdal ukaz za dokončni umor srbskih Judov, ki so jih strpali v kacet Sejmište. Zanje je bil odgovoren oddelek I C, ki mu je pozneje pripadal tudi Waldheim. Nemci so v Srbiji zapustili krvavo sled: ne samo, da so docela iztrebili judovsko prebivalstvo, do leta 1942 so pobili okoli 30.000 civilistov. Najhujša zločina so Nemci, odnosno vermaht, zagrešili v Kraljevu in Kragujevcu. V Kraljevu sredi 15. oktobra 1941 kot povračilni ukrep za napade partizanov in četnikov pobili najprej 300 Srbov (»Komunistov, nacionalistov, demokratov in Judov), 16. oktobra pa vse moške med 14. in 60. letom starosti, to je 1736 moških in 19 »komunističnih žensk«. Za ta zločin je general Böhme enote posebej pohvalil.

Nekaj dni zatem sta pehotni enoti 749 in 742, ki sta klali že v Kraljevu, zasedli Kragujevac. V obeh enotah je bil delež Avstrijcev izredno visok. Zaradi 10 padlih in 26 ranjenih lastnih vojakov sta po ključu 1:00 za vsakega padlega in 1:50 za vsakega ranjenega vojaka iskali 2300 potrebnih žrtev za postrel. 19. oktobra sta enoti začeli po okoliških vaseh loviti žrtve, a sta jih nalovili le nekaj sto. Zato sta 20. oktobra polovili potrebno število moških v mestu Kragujevac samem: Nemci so preračunali tovarne, gimnazije, zasebna stanovanja ter trgovine, dokler niso prišli na potrebno število talcev. Na večer istega dne so začeli streljati nedolžno prebivalstvo, med drugim vse starejše dijake in učitelje krajevne gimnazije.

Manoschek je dejal, da nobena nadrejena nemška vojaška instanca nikoli in nikdar ni obsodila ali prepovedala ukrepe v Srbiji oz. na vzhodu, Srbija je po Estoniji bila druga od judovskega prebivalstva očiščena država, vsi klavci so bili prostovoljci. Po vojni nihče od njih nikoli ni bil postavljen pred sodišče, čeprav so jugoslovanske oblasti to zahtevale. A Angleži in Francozi so vermaht sodili po tem, kako se je obnašala pri njih – in to je bilo neprimerno bolj civilizirano kot na vzhodu in jugovzhodu, kjer živijo Slovani. In kot absolutno legendo je Manoschek označil trditve, da bi nekdo zaradi tega, ker ni hotel streljati talcev, bil sam ustreljen ali da bi zategadelj bil prestavljen v kazenski bataljon. Pa še to: komandant kaceta v Sejmištu, kamor so strpali judovsko prebivalstvo in kjer so potem v posebnem avtomobilu zadušili vse judovske ženske in otroke, je bil Avstrijec Herbert Amanger, ki danes živi v Bad Gaisern.

Franc Wakounig

Pregled položaja na Madžarskem, v Sloveniji, Italiji in Švici

»Sopodpisniki pogodbe zagotavljajo v okviru svoje zakonodaje, da pripadniki manjšin ne smejo biti zapostavljeni glede svojega dostopa do medijev.«

Tako se glasi v odlomku Evropske okvirne konvencije o varstvu narodnih manjšin, ki jo je sklenil Evropski svet leta 1994. Tako teorija. Vendar, kakšna je resnica o medijih za manjšine v praksi? Kakšne možnosti imajo posamezne manjšine, da lahko artikulirajo svoje interese, da sodelujejo v družbenem diskurzu ali pa da lahko konzumirajo v svojem jeziku vsaj informacije in razvedrilo?

Zelo različne možnosti – bi rekla, če si ogledam položaj v Evropi. Spektrum sega od lastnih dnevnikov in polnih radijskih programov preko celovečernih filmov in kompjuterskih

MANJŠINSKI MEDIJI – MEDIJI ZA MANJŠINE?

Med resignacijo in preporodom

Cornelia Kogoj

iger tja do televizijskih in radijskih oddaj, kjer že oddajni čas simbolično kaže na dejstvo, da so manjšina. Mediji namreč pogosto odsevajo »položaj izmenjive določenih družbenih skupin in ga hkrati utrjujejo«.

Iz raznolikosti njihovih zgodovinskih izkušenj, njihovega razumevanja nacionalne drža-

ve, njihovih pravnih ureditev in iz tega izhajajoče manjšinske politike nastajajo v teh državah spet zelo različni pogoji in možnosti za manjšinske medije.

Najprej pa je treba razlikovati med mediji, ki so tu izrecno za manjšine in katere so manjšini na rapolago za poročanje o sebi, ter med onimi, ki pokrivajo vsa področja vsakdanjega življenja in ki povečino niso namenjeni samo manjšini, tako n. pr. mediji tako imenovanih »matičnih narodov«.

Prvi (manjšinski) mediji imajo poleg ponudbe informacij in razvedrila predvsem tudi pomembno simbolično funkcijo – namreč to, da opozarjajo večinski narod na manjšino in da slednjo integrirajo v social-

nem prostoru. Seveda tudi to, da nudijo manjšini prostor za artikulacijo svojih interesov in za politično participacijo – pa tudi zahtevo po specifični nacionalni zavesti.

Drugi mediji – iz matičnih držav – pa imajo predvsem funkcijo jezikovne modernizacije. Ti mediji lahko, odvisno od vsebinskega prestiža, podelijo manjšinskemu jeziku večjo vrednost in s tem dvignejo vrednost komunikacije. Sem štejejo dnevnik, revije, lifestyle-magazini, otroške knjige, comics, igrani filmi ipd. Ti mediji imajo prednost, da od svojih konzumentov »ne zahtevajo identifikacije in zato tudi ne misijonirajo, pač nudijo informacijo in razvedrilo, ki se ravna po zahtevah konzumentov.«

Možnosti konzumiranja medijev iz t. im. »matičnih narodov« so spet zelo različne. Pri Retoromanih in Ladincih jih sploh ni, kajti njihova jezika nista nikjer »državna jezika«. To pomeni, da so odvisni od lastne medijske produkcije in seveda od dobre volje države, v kateri živijo.

Pri porabi medijev, ki prihajajo preko meja, pa je za manjšine nadvse pomembna razsežnost jezikovnega ter pomen komunikacijskega prostora, katerima pripada kaka manjšina. Prav tako so pomembne zgodovinske meje in tradicije, ki polagoma izginjajo šele zadnja leta v procesu spreminjanja Evrope.

Kakšen je torej položaj v posameznih državah in kakšne možnosti dostopa do masovnih medijev imajo manjšine?

(Nadaljevanje prihodnjič)
Cornelia Kogoj

DROBTINICE KOT VSAKDANJI KRUIH

Premiera »Veselja dom« dramatika Emila Filipiča

Komorna predstava za dve osebi prepričuje ne samo zato, ker jo je spisal Emil Filipič, znani drobnoglednež slovenske psihe, temveč tudi zato, ker je tako resnična, ko govori o naveličnosti ljubezni med dvema, ki sta se zavezala in jima sledimo od prve poročne noči tja do raja. Peklenska cesta, ki vodi Tončka-Pikca (Niko Gorišič) in Poldko (Olga Grad), je polna črepinjastih čustev, spolnih zlorab v imenu zakona, majhnih laži in grobe odkritosti. Mučenje med psom in mačko, ki, »če boš enkrat rekla, da se lahko razumeta, te bom udaril na gobec«, zraste v zameno za ljubezen v boj in kasneje v konec koncev: samomor, ki ju očisti 20. stoletja in vrne, čeprav ne pod nagrobni kamen, za katerega sta toliko plačevala, pa vendarle tja, kjer bi rad vsak končal – v raj.

Fabula predstave ni klasična, temveč polaga pred nas drobtinice, ki prerastejo v sladko grenki kruh slovenske psihe. Režiser, ki nastopa pod psevdonomom Nick Upper, kar pomeni Niko Gorišič, si upa v predstavo vpletati drobce večih zvrsti gledališča 20. stoletja; kot gledališka elementa pridobita še največjo pomembnost najprej glasbeni premor, ki postavlja piko na i prejšnji sceni in jo ponavadi preobrne v humoristični pljus na gledalca, ki tako s celimi pljuči zajame zrak za novo sceno, ki ji

sledi. Kot drugo pa igralski »switch«, ki vodi v različne prostore igre in jih sestavi v končni »puzzle«. Vključevanje scenskih elementov iz »čarobnega predalčka«, ki je seveda čisto navaden predal, stalno znova preseneča in prav tako kaže na neke vrste sestavljanje, ki je ne spregledaš šele ob koncu, temveč ti je vseskozi znana. To seveda ne pomeni, da je dolgočasna. Ne, prav presenetljivo polna presenečenj je.

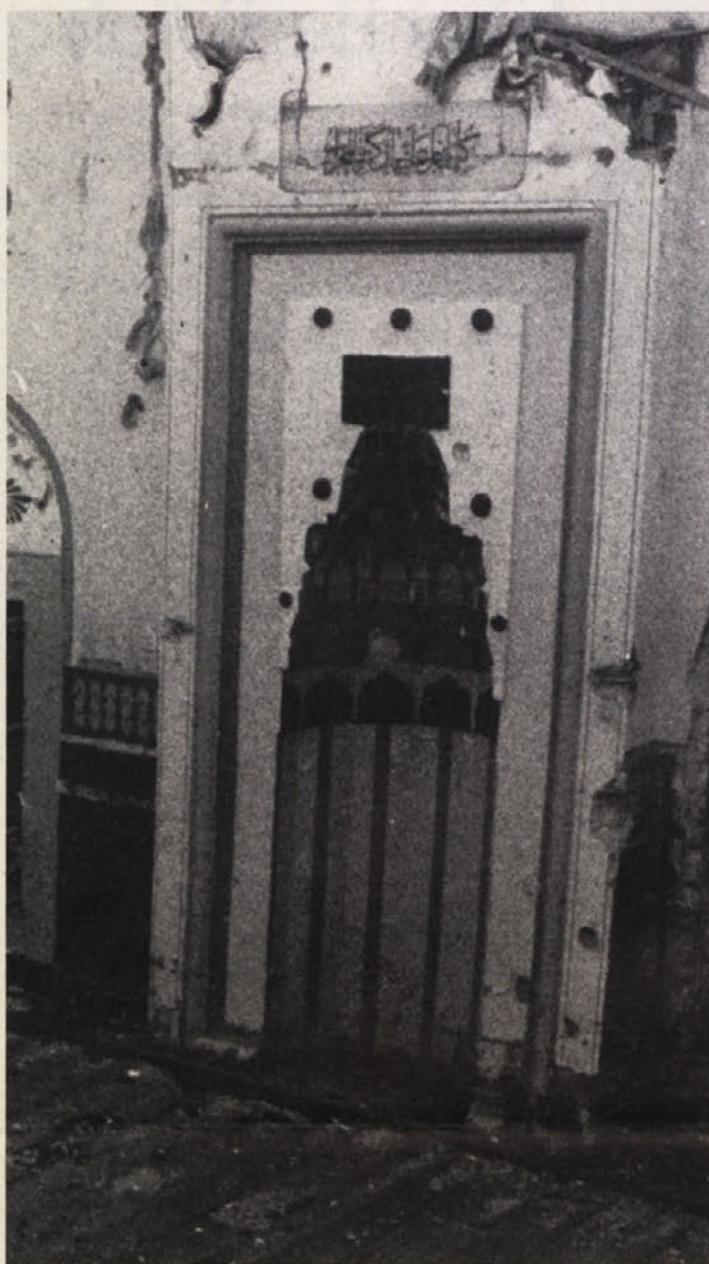
Igralsko sta Olga Grad in Niko Gorišič dovršena; vidi se, da igrata zase in za svojo publiko in ne za tistega, ki ju je usmeril, kot je navada v predstavah, kjer igralci sodelujejo le tehnično in ne tudi režijsko.

Še najbolj grob je nagovor najsodobnejšega zla – droge, ki omamno popelje oba naprej po poti, ki si je nista niti zastavila, kaj šele, da bi si jo želela. Života v svojih seksualnih fantazijah, ki jih na odru tudi fizično uresničujeta (!), v vsakdanjih navadah »ona lupi krompir in čaka nanj« on pa »hodi domov pijan« in vsakdanji ljubezni, ki to – ko prebavimo celotno igro – sploh ni. Pridobi celo flair neke – čeprav nihilistično usmerjene – posebne ljubezni.

Nekaterim – če se vrnem na »fizično uresničevanje« – bi se lahko predstava »Veselja dom« zdela pohujšljiva, vendar vam zagotavljam, ob koncu predstave si priznaš: To je 20. stoletje!

K & K CENTER

Bosanski kulturni dnevi

V zadnjih treh letih smo videli slike uničenih bosanskih vasi in mest, gledali smo poročila o nasilju in smrti, o lakoti in obubožanju, vendar nikoli nismo zvedeli, da v Sarajevu ni minil dan brez gledališke predstave ali koncerta. Umetnost je držala ljudi pokonci, umetnost je postala strategija preživetja.

Ko je izbruhnila vojna, je avstrijska iniciativa, organizacija Kultur-Kontakt, začela pomagati umetnikom, ki so morali zapustiti svojo domovino.

Z Bosanskimi kulturnimi dnevi v Avstriji želi prireditelj približati tako sodobno kot tudi zgodovinsko Bosno in Hercegovino. Z njimi želi prireditelj prispevati k poslanstvu o novem začetku v upanju na mir. Ko so se organizatorji Kultur-Kontakt obrnili na Slovenko prosvetno zvezo s prošnjo, da bi priredili razstavo tudi na Koroškem, so naleteli seveda takoj na odprta ušesa.

Podprite s svojim obiskom bosanske umetnike!

20. 9. DO 5. 10. 1996

k & k center v Šentjanžu v Rožu: ■ **Petek, 20. 9., 19.00:** Odprtje razstave »Poniževanje lepote« (Salko Sarić & Vladimir Kolopić); **20.00:** Koncert akademskega ženskega vokalnega ansambla KPD Preporod Sarajevo ■ **Četrtek, 26. 9., 19.30:** Prezentacija sodobne bosansko-hercegovske literature. Novo liriko in prozo berejo: Nedžad Ibrisimović, Bisera Alikadić, Irfan Horozović, Veselko Koroman, Mile Stojić

16. SLIKARSKI TEDEN V SVEČAH

Bil je eden od doslejšnjih viškov

Predsednica SPD Kočna Tatjana Feinig

Z razstavo del in ob veliki udeležbi občinstva se je v soboto, 7. septembra zvečer, končal letošnji 16. sveški slikarski teden. Kar na začetku naj bo povedano, da je po plodovitosti in vnemi slikarjev in kakovosti ustvarjenih del ter po zanimanju publike bil brezdvomno eden najuspešnejših tednov v zgodovini te enkratne likovne pobude v alpsko-jadranskem prostoru. Predsednica SPD »Kočna« Tatjana Feinig se je vsem sodelujočim iskreno zahvalila, posebno pa Adamovi gostilni, ki je spet bila duhov-

no, okrepčevalno in informacijsko središče tedna, župan Gradneger je poudaril pomen tedna za novo tržno občino Bistrica v Rožu, vse pa je pozdravil otroški zborček pod vodstvom Malke Feinigove.

Razstavljene slike so šle v denar kot tople žemlje in sodelujoči umetniki so obljubili, da bojo spet prišli na vznožje Kočne. Da to niso prazne obljube, je potrdila navzočnost številnih likovnikov s prejšnjih tednov.

Kot smo v SV že poročali, sta Rezi Kolter in Ljupčo Deskoski vodila tri spremne

tečaje. Pri obeh je udeležba bila zelo dobra. V sredo, 4. septembra, pa je v Adamovi dvorani prepeval dekliški zbor »Solzice« Glasbene šole iz Brežic v Sloveniji. Mlade pevke pod vodstvom glasbene učiteljice Marjete Podgoršek so pripravile čudovit glasbeni šopek slovenskih in drugih pesmi in kar nekam prehitro je minil ta koncert.

Pri »Kočni« pa se že pripravljajo na prihodnji slikarski teden.

F. Wakounig

RAZSTAVA CVETJA

Turistična atrakcija Mozirja

Razstava je privabila veliko ljudi

V Savinjskem gaju v Mozirju, moremo reči, da je na letošnji razstavi Cvetje Evrope '96 v Savinjskem gaju v Mozirju bilo kaj videti in še več za občudovati. Na stotisoče različnih cvetic je privabilo strašansko veliko obiskovalcev, točna številka še ni znana je pa po vsej verjetnosti tudi rekorda, tudi zato kjer je bilo vreme tako vrtinarjem kot obiskovalcem zelo naklonjeno.

Tokrat je razstavljalo več kot 60 vrtinarjev iz domala celotne slovenske dežele in seveda so tu bili tudi vrtnarji iz vseh

nam Sloveniji bližnih držav od Italije, Avstrije, Madžarske, Nemčije, Nizozemske itd.

Tu pa so tudi etnografski objekti kot so kovačija, lončarstvo, tkalstvo, žganjekuha, pa čebelarstvo in seveda tesarstvo itd.

Želja vseh vrtinarjev pa je, da bi ljudje vse kar so tod videli prenesli v svoje okolje v svoje cvetlične vrtove in grede in seveda na svoje balkone ... saj je večna želja vseh, da bi nekoč bila celotna slovenska dežela ena sama cvetlica.

Lojze Ojsteršek

Andrina Mračnikar

Vodja projekta Miha Dolinšek, Nadja Žele in Julija Popprath

ŠOLSTVO

Na gimnaziji petdnevni pouk

Tudi letos so na Zvezni gimnaziji za Slovenci trije prvi razredi; 64 učencev je skupaj v njih, precej več kot tretjina pa se je odločila za obisk tako imenovanega glasbenega razreda (razrednik mag. Roman Verdel). V tem razredu bo nekoliko več glasbenega pouka, dijaki pa bodo (skoraj vsi) peli tudi v pevskem zboru.

Prvi dan pouka, ko so se srečali starši in otroci skupaj, pa je glasovanje o pet ali šestdnevnem šolskem tednu pokazalo zelo jasen rezultat: nad 85 odstotkov staršev je odločilo, da bodo prvošolčki ob sobotah doma. Ker pa so glasovi tudi po ostalih razre-

dih zelo glasni, bodo starši glasovali danes, 19. septembra, če bodo tudi dijaki nižje stopnje odslej ob sobotah počivali. Res pa je, da bo tu in tam kaka ura tudi popoldne. Prav velike razlike pa ni pričakovati, saj so trenutno na urnikih ob sobotah le tri ure, to pa pomeni posebej za tiste iz oddaljenih krajev vendarle večji napor kot kakšna ura popoldanskega pouka. Lani izvoljeni novi predsednik Združenja staršev dr. Ivan Ramšak je ob koncu šolskega leta na pobudo nekaterih staršev začel z iniciativo glede petdnevnega pouka. Nihče ni pričakoval takega odziva.

FILM MLADJE

Dva nova zanimiva filma

Prihodnji torek bodo v Mladinskem domu predvajali naj-novejša kratka filma skupine »film mladje«.

Film »Ledena doba« je nastal v preteklih dveh letih po zamisli študentke Nine Sajko, ki obravnava vprašanje beguncev. Trend k nacionalizmu je vsepovsod prisoten. Nemiri in napadi na inozemce v Rostocku in drugih predelih Evrope, pa tudi v Avstriji, pričajo o aktualnosti teme, ki s svojo obsežnostjo presega meje Evrope. Nina Sajko, ki je napisala scenarij in se je sama zelo intenzivno ukvarjala z vprašanji v zvezi s tujci, prikazuje razne segmente razmišljanja, ki jih glavna oseba

reflektira in ki na koncu sestavljajo potek zgodbe (glavno vlogo igra Felix Kucher).

S filmom »Bo bilo« so mladi in zavzeti filmski ustvarjalci pričeli že spomladi in se opira na tekst, ki ga je napisala 16-letna dijakinja Andrina Mračnikar. Vsebinska filma je zelo aktualna. V ospredju so tipična vprašanja mladih. To je zgodba mladega dekleta (igra jo Nadja Žele), ki se ne more in noče sprijazniti s svetom, kakršnega dnevno vidi in opazuje. Počuti se tujo, nerazumljeno, razmišlja in išče odgovore. Zgodba je močno avtobiografsko obarvana. Avtorica o filmu: »Gre za nič in za vse! Mislila sem na nič in na vse!«

Pri »filmu mladje«, ki uspešno deluje že nekaj let, sedaj sodeluje približno 20 mladih. Vodja projektov Miha Dolinšek je na tiskovni konferenci kritično izjavil, da si pričakuje več podpore in posluha s strani obeh centralnih kulturnih organizacij in pa tudi ORFa za važno filmsko ustvarjanje med slovensko narodnostno skupnostjo. Bodočnost delovanja »film mladje« pa je pod takimi delovnimi pogoji, kot so bili doslej, zelo vprašljiva.

Premiera filmov v torek, 24. septembra, ob 20. uri, v Mladinskem domu

M. Š.

Ali imate handy? Mislim ti-stega za brezžično telefoniranje, ker kot veste obstajajo tudi drugi. Kaj, nimate ga? Pa ja niste tak zakrknjen(a) tehnofetistiš(ka) kot jaz! No, jaz si to lahko privoščim – v moji poziciji, a vi? Verjetno sploh ne veste, kakšne možnosti si s tem vašim ignoriranjem globalnih trendov zapirate. Pa še narodnemu in mednarodnemu gospodarstvu škodujete, ker plavate proti toku – moderna komunikacijska tehnologija je namreč panoga z največjimi prirastki. A to le ob robu, gospodarstvo ni moje področje, mi je pred tedni zabrusila glavna urednica. Zato ima Vestnik druge svoje strokovnjake. No, naj bo tako; ste pač prikrajšani za po mojem izreden – žal neobjavljen – prispevek, ki sem ga bil med dopustom ekskluzivno napisal na temo »Pospeševalni pomen seksa pri gospodarskem sodelovanju med Koroško, Slovenijo in Hrvaško na primeru Posojilnice C.« EČ!

Torej, nazaj k handyjem. Resno, potrebujete ga. Mimo so časi, ko je ročni telefonček bil privileg juppijev, ki so na

široko razkoračeni nekje na pločniku dunajske Wipplingerstraße na ves glas zjali v mikrofona neke brezzvezne tečajne najzaspanejše evropske borze, da bi jih ja vsakdo opazil. Pardon, že spet me nekako zanaša v gospodarstvo. Danes imajo handy tudi že hišniki, šoferji, šivilje, pa celo nekaj tistih, ki ga potrebujejo poklicno, skratka skoraj vsak – samo vi še ne? Kako da ne veste, za kaj bi ga potrebovali, ne bodite smešni. Dobro, vam bom pač naštel nekaj situacij, v katerih bi vam ta ročni prišel še kako prav.

Začnimo pri važnih situacijah. Predstavljajte si, da sedite na stranišču, pa opazite, da je zmanjkalo papirja. Ne mrdajte nosu, gospa, to se zgodi in zna biti dokaj nerodno! Toda če imate handy – ni problema, kajti imate ga seveda vedno pri sebi, kjerkoli. Pokličite sosedo, in že vam bo prihi-

Handymanija

Piše prof. dr. Anton Zmeda

tela s svežo rolo na pomoč.

Ali pa ste pri nakupovanju v trgovini in se ne spomnite, ali imate v hladilniku še dovolj jajc za zvečer načrtovane palačinke. Potegnite iz torbice handy in pokličite doma moža, in da ne bo kakšnega malerja,

ga prosite, da pogleda še na zaloge toaletnega papirja. Ali pa: sedite v restavraciji, želodec vam že neznošno kruli, natakarka pa od nikoder. Svojčas je to stalo mnogo jeze. Dandanes sežete v žep po handyju, na jedilnem listu poiščete telefonsko številko restavracije in – full turbo cool – pokličite: »Ja, natakarka, sedim pri drugi mizi levo od vhoda. Če se ne boste blagovolili pojaviti v pol minute, bom pozabil na dobro vzgojo in potopil sol, poper, zobotrebce in plastične cvetlice v akvariju, nakar bom izpustil vodo in vam ribice lepo simetrično porazdelil po sosednjih mizah.« Boste videli, kako hitro vam bo postregel.

Pa tudi za narodne voditelje je handy lahko dokaj pomemben pripomoček. Nihče se vam ne bo upal očitati kakšnega pretiranega snobizma ali razsi-paštva, če boste argumentirali, da ste pač pripravlje-

ni za narodno skupnost biti vedno »tu«. Predstavljajte si, da ste npr. na jadraniu sredi Kvarnerja, ko v maloformatniku, katerega ste kupili v zadnjem pristanišču, na strani pet preberete razburljivo vest, npr. da nek namestnik izkorišča vašo odsotnost in že predrzno žaga po vašem stolčku. Toda s handyjem boste palačno revolucijo hitro zatrli. En klic v partijskem sekretariatu stranke, kateri iz taktičnih razlogov ta trenutek ravno kažete lepe oči, en drug pri predsedniku nekega društva, katero hoče letos nekoliko več denarja, pa še en telefonatek v uredništvo konkurenčnega narodnega glasila, in stvar je opravljena. Verjetno vas bo sekretarka že naslednje jutro, ko niti še ne boste čisto budni, poklicala in vam sporočila, da je »predrznež« odstopil, potem ko se je vrnil z nekega sestanka na občini.

No, ali ni handy mega, ne giga cool? Saj sem rekel, da brez »njega« ne gre. Ali ga imate, ali pa ga morate imeti. Res, brez heca! Brez so lahko samo taki kot jaz, in ti so, kot veste, full out.

MILENIJSKO SLAVJE V N. PLAJBERKU:

Izraz zgodovinsko zraščenega sosedstva

V Nemškem Plajberku (Bleiberg-Kreuth) je prejšnjo soboto, 14. 9. 1996 bila osrednja proslava ob tisočletnici prve omembe imena »Ostarrichi«, ki jo je Koroška obhajala skupaj s predstavniki Slovenije oz. zgodovinske Kranjske in Furlanije-Juljske krajine.

Kot viden izraz zgodovinsko zraščenega sosedstva teh treh srednjeevropskih regij je bil na jalovišču nad Plajberkom postavljen in odkrit trodelni spomenik, ki ga sestavljajo kamniti bloki iz omenjenih treh dežel.

Uvodoma je župan Andreas Rauter poudaril, da so v Plajberku rudarji iz vseh treh dežel družno in v sožitju kopali rudo. Zato bo Plajberk poskušal postati kraj mednarodnega srečanja delovnih ljudi. Politični predstavniki dežele in tudi ravnatelj deželnega arhiva Ogris so soglasno naglasili, da je Koroška kot državna in politična formacija starejša od Avstrije. Drugi namestnik deželnega glavarja Grasser, svoje pozdrave je prinesel v treh jeziki,

Ko je sonce nizko stalo na nebu, se je Ostarrichi zrcalil na enem od kamnov spomenika

kih, je od Dunaja zahteval večje upoštevanje deželnih interesov.

Ausserwinkler je omenil pomembne umetniške in druge dosežke Korošcev in je pouda-

ril skupno zgodovino Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine.

Podpredsednik slovenskega državnega zbora dr. Vladimir Topler je dejal, da so vse tri kulture vtisnile pečat temu prostoru, ki je multikulturn in večjezičen. Prav etična in kulturna raznolikost je vselej odlikovala Koroško. Topler je poudaril, da smo Koroški Slovenci bistveno in stvarno sooblikovali podobo dežele in da odprtih manjšinskih vprašanj v Avstriji in Italiji v zvezi s Slovenci ne gre porivati na dolgo klop. Kajti ko državne meje izgubijo svoj strah, je napočil čas sodelovanja. In sedaj je ta čas. Predsednik avstrijskega parlamenta Fischer je govoril o imponantnem loku, ki ga je Avstrija razpela od prvega imenovanja pred tisoč leti do danes. V to zgodovino so vtakna žalost, veselje, vojne, vselej pa upanje v boljšo prihodnost. Milenij da je prava priložnost razmišljati o avstrijski identiteti. Važno je namreč, da vemo,

kam gremo. Dejal je, da se Koroška tega morda prav zaradi svoje obmejne lege posebej zaveda.

Ker je zvezni predsednik Klestil zbolel, je njegov govor prebral deželni glavar Zernatto. V prostoru med Alpami, in Jadrantom, Donavo in Panonijo je v pestrosti jezikov in narodov zrasedel del skupne srednje-

evropske civilizacije, ne da bi pri tem posamezne kulture izgubile. Ljudje so zapustili globoke sledove, meja je vselej bila priložnost, da so več kot običajno vedeli o sebi in o drugih. Zato meje naj ne ustrahujejo, ampak naj ponujajo prehode, naj spodbujajo k novim izkušnjam, naj preprečujejo enoličnost in varujejo pestrost. Brez izkušenj obmejnosti bi Evropa bila siromašnejša, kajti bogastvo celine se meri tudi po njenih prehodnih, povezovalnih pokrajinah. In prav alpsko-jadranski prostor Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine nudi vse pogoje za to bogastvo.

Po blagoslovitvi spominskih kamnov, ekumenski obred sta skupaj s cerkvenimi dostojanstveniki iz vseh treh pokrajin opravila škof Kapellari in zastopnik evangeličanske cerkve je v jami Perša bila podzemna slovesnost, v okviru katere je spregovoril deželni arhivar Alfred Ogris.

Milenijsko slavje so kulturno popestrile skupine iz treh pokrajin. Koroško je med drugim odlično zastopal mešani pevski zbor »Danica«, godba na pihala mežiških knapov pa je prepričala s svojim nastopom. **Franc Wakounig**

Originalno štehvanje v Zahomcu

Med hišami odmeva topot kopit, po tlakovani vaški poti dirkajo težke in neosedlane noriške in hafingerske more, po ziljsko kobile, ki jih jezdi vojaški mladeniči, odeti v ziljsko narodno nošo. V rokah vihtijo železen kij, s katerim z vso silo, če ga zadenejo, udarjajo po lesenemu sodu, dokler se ne sesuje. Za dar in plačilo eden od njih dobi »kranjčelc«, vsi pa aplavz številnih gledalcev. Zatem se s pesmijo pod lipo začne »prvi rej«, ki ga zapleše vaška mladina.

Po tem scenariju je preteklo nedeljo potekalo štehvanje po ziljskih vaseh, ki sodijo pod gorjanski zvon in žegen.

To so Zahomc, Gorje, Drevlje in Drašče. Medtem ko je v drugih vaseh izvirna slovensčina zelo odrinjena v ozadje, poteka štehvanjski obred v Zahomcu docela v slovensčini, to je v izvorniku. Brezdvomno prav zato sodi zahomsko štehvanje med najbolj priljubljene na Zilji in ga obiskujejo gostje od vsepovsodi, letos jih je veliko bilo iz Podjune in Roža ter Italije in Slovenije. Posebej naj bo omenjeno, da sta Klub koroških Slovencev v Ljubljani in bilčovška fara svoje letošnje letne izlete namenila prav v Zahomc na štehvanje.

F. W.

Vreme je držalo, ljudje pa prišli

Rozalsko žegnanje pri sv. Hemi je tudi letos privabilo množice romarjev, kramarjev in zijal na vrh kulturno-zgodovinsko in arheološko po-

membnega hriba nad Globasnico. Čeprav se je nad Podjuno zjutraj vreme kisalo, so se dopoldne razpodile megle in je sonce blagodejno obsijalo

premražene romarje. Tega prijetnega programa so se prav posebej razveselili tudi številni slaščičarji, kramarji in domači gostinci, ki so imeli dober nos, kajti na naval obiskovalcev so se pripravili z zadostnimi zalogami pijače in jedače. Ker pa je rozalsko žegnanje v prvi vrsti namenjeno časti Bogu in omenjeni svetnici, je pri oltarju nad izkopanimi bilo več maš, ki so jih romarji pridno in izdatno obiskali. Prijetno presečenjenje letošnjega rozalskega žegnanja pa je vsekakor bilo dejstvo, da ni zdrknilo na raven poceni tribune volilnega boja. Tokrat pač deželni politikovi ni bilo, je dovtipno in pikro pripomnil neki romar. **wafra**

Žegnanje je termin za kmete, prišel je tudi zb. sv. SJK Štefan Domej

Rajda častnih gostov pred kamnitim spomenikom milenija

PRED 55 LETI

Boj za Leningrad

Ena najhujših bitk s strahotnim številom žrtev druge svetovne vojne je bila pred 55 leti.

Do začetka vojne z Rusijo je nemška obveščevalna služba močno računala s »peto kolono«. Toda v Rusiji je bilo sicer nezadovoljnežev, ni pa bilo »pete kolone«. V prvih dveh mesecih je Wehrmacht v Rusiji izgubila okoli 400.000 mož, na vseh drugih frontah – vključno afriške – pa od junija do decembra samo 9.000 mož. Do jeseni 1941 pa so Nemci v Rusiji izgubili blizu 800.000 najboljših izbranih vojakov. Dne 8. septembra 1941 so Nemci zavzeli mesto Schlüsselburg ob Ladosekem jezeru in tako obkrožili mesto Leningrad. Nastali sta dve fronti, leningradska in volhovska. Položaj Leningrada je postal 8. septembra skrajno nevaren. Že 10. septembra pa je bil po sklepu državnega komiteja za obrambo poslan po zračni poti v Leningrad armadni general Georgij Konstantinovič Žukov, da prevzame poveljstvo obrambe Leningrada od maršala Vorosilova.

Mesto Leningrad je eno najlepših na svetu. Umetnine, arhitektura, slikarstvo, kiparstvo, čudoviti spomeniki, prepleti nasadi, parki in muzeji predstavljajo ponos ruske dežele.

Hitler je štel osvojitve tega največjega industrijskega mesta in morskega pristanišča Rusije za izredno pomembno. Nemčija bi pridobila prednosti v političnem, gospodarskem in moralnem pogledu. Združitev s finsko vojsko bi privedla več dežel, ki so tedaj še omahovale, do tega, da bi stopile v vojno proti Rusiji. Hitro zavzetje Leningrada bi Hitlerju omogočilo uporabiti močno 4. tankovsko armadno skupino in močno letalstvo, ki je bilo pred Leningradom za operacijo »Tajfun«, t. j. napad na Moskvo.

Dne 10. septembra so nemški tanki vdrl v mestece Ureck in položaj se je za Ruse še poslabšal. Zato so nemške tanke do večera zopet pregnali. Nemci so ta dan ne glede na izgube srdito napadali Pulkovske vzpetine, mesta Puškin in Kolpino in Rusi so pri obrambi izčrpali vse svoje rezerve na tem odseku. Pod Kolpinom se je fronta bližala izvorski tovarni, ki je izdelovala važno vojno opremo. Tu so prijeli za orožje delavci in mladinci in Nemce potisnili nazaj. Ker je primanjkovalo protitankovskega orožja, so za obrambo proti tankom uporabili tudi protiletalske topove. Dostope do mesta so povsod trdno zaminirali, v žičnaste ovire pa so napeljali električni tok posebno na črti Pulkovske vzpetine – Urick. Sem so premestili tudi nekaj sil s finske fronte in koncentrirali ogenj ladijskega topništva. Iz vrst mornarjev in študentov pomorskih šol so sestavili več kot pet pehotnih brigad in z njimi ojačili obrambo, civilisti pa so noč in dan oskrbovali frontne enote.

Kirovsko tovarno težkih tankov so spremenili v oporišče za obrambna mesta, mladina in ženske so jih nadomestili na delovnih mestih. Med padanjem granat in bomb delo ni zastalo in prosta izmena je gasilna zažigalne bombe, zdravstveni delavci pa so oskrbovali ranjence.

Nemci so načrtno bombardirali in s težkimi topovi obstreljevali tovarne, šole, trgovske centre, bolnice in železniške postaje, najbolj pa ulice z živahnim prometom. Nemški ujetnik Rudolf iz 9. baterije 240. topniškega polka je pozneje izpovedal: »Z vsemi kanoni smo streljali dnevno od 8. do 9. ure, od 11. do 12., od 17. do 18. in potem od 20. do 22. ure z namenom uničiti in demoralizirati Leningrajčane«.

Po ukazu hitlerjevskega poveljstva so na območju Schlüsselburga pred nemške enote postavili ruske civiliste – ženske, starce in otroke iz bližnjih naselij – in jih zlorabili kot ščit pri napadanju. Tu je bilo potrebno Nemce obstreljevati zelo natančno, da niso trpeli ruski civilisti.

Zjutraj 11. septembra so Nemci ponovili ofenzivo in zvečer zavzeli Duderhoff, naslednji dan pa Krasnoje selo. S tem sta prišli v težave mesti Puškin in Sluck. Tu se je pri obrambi izkazala ruska 168. pehotna divizija. Generalpolkovnik Novikov je z zračnimi silami in ladjevjem učinkovito odbijal srdite nemške napade. Admiral Ivan S. Isakov pa je v najkrajšem času sestavil 6 brigad pomorske pehote in jih poslal v pomoč leningradske fronti. General topništva U. P. Sviridov pa je organiziral močno dalekosežno protitopniško skupino in z njo pobijal nemške kanonade.

Rano zjutraj 14. septembra so Nemci začeli ofenzivo proti Uricku in zavzeli mesta Sosnovsko in Finskoje Kojrovo, odkoder so jih Rusi v protiofenzivi dne 14. septembra zvečer zopet pregnali z 10. pehotno divizijo in sosednimi enotami. Ta 10. divizija je bila zadnja ruska rezerva in je bilo veliko tveganje jo uporabiti, a druge možnosti ni bilo. Nemci so tu utrpeli velikanske izgube pri moštvu in materialu in tako postali oslabiljeni. Hitlerjev poveljnik armadne skupine »Sever« je bil generalfeldmaršal von Leeb, tega je Hitler okoli 13. septembra priganjal, naj hitreje zavzame mesto Leningrad, da bo lahko oddal armadni skupini »Center« enote 4. tankovske armade in letalstvo za napad na Moskvo. Tako so Rusi, s tem da so herojsko branili Leningrad, zadrževali tudi nemški napad na Moskvo. Branilci Leningrada so pogosto organi-

zirali protinapade na nemške napadalce in jim tako dostikrat prekrižali načrte, kajti napad je najboljša oblika obrambe. Boji pred Leningradom so 17. septembra dosegli svoj silovit vrhunec. Nemci so s šestimi divizijami in močno podporo letalstva vnovič skušali prodreti v Leningrad z juga. Branilci mesta so pasivno in aktivno branili vsak meter terena. Topništvo iz mesta in od Baltskega ladjevja pa je silovito obstreljevalo napadajoče Nemce. Rusko letalstvo fronte in mornarice je pravočasno podprlo branilce. Topniški polki so z direktnim merjenjem uničevali prodirajoče Nemce. Samo na odseku Ligov – Pulkovo je direktno streljalo nad 500 topov.

Zjutraj 19. septembra so štiri divizije osme ruske armade prešle v napad na Krasnoje selo, ki so ga Nemci zavzeli 12. septembra. S tem so Rusi dosegli, da je nemški pritisk na območju Urick – Leningrad pustil, to pa je bila za Ruse najnevarnejša točka. Med napadom na mesti Puškin in Pulkovo so Nemci 19. septembra hoteli zlomiti obrambno voljo Leningrajčanov s siloviti napadi na center Leningrada. Kanonada iz vseh cevi je trajala osemnajst ur, od ene ponoči do 19. ure zvečer. Letalstvo pa je v tem času izvedlo 6 napadov. Do Leningrada je prodrlo 276 nemških bombnikov, visoko stevilo pa je bilo prej sestreljenih v zraku.

S tem silovitim napadom so Nemci stavili vse na eno karto. Izstrelili in odvrgli so vse granate in bombe, ki so jih imeli tam blizu na zalogi, obrambe volje Leningrajčanov pa niso bili v stanju zlomiti. Udeleženci teh bojev so mi pozneje zatrjevali, da je tam vladalo zatem določen čas na nemški strani celo pomanjkanje streliva za kanone, ker so v zaledju postali ruski partizani aktivni in so rušili železniške proge. Načrtovani nemški prodor v Leningrad prek Krasnega sela – Uricka – Puškina je doživel popoln neuspeh zaradi junaštva in vztrajnosti leningradske fronte. Hitlerjev »Blitzkrieg« se je ustavil, »Blitzsieg« pa splaval po reki Nevi navzdol v Baltiško morje.

Nemci so se pred mestom utrdili in prešli od napadanja k obrambi. Ta blokada mesta je potem trajala 900 dni do leta 1944. Hitler je pobesnel, domel je, da čas ne dela za Nemčijo, temveč za Sovjetsko zvezo. Misli o tem, da postaja Rusija iz dneva v dan močnejša, pa je kot zaslepljenec priganjal.

Prip. avil Franc Vavti, Podgrad

SREČANJE

Za spomin in opomin na slovenski obali

Tako kot lani je bilo tudi letos jeseni srečanje bivših slovenskih zapornic in internirank v prijaznem hotelu »Slovenija« v Portorožu.

Prišle so iz slovenskih vasi in mest, Slovenke iz Italije, pa tudi iz Koroške in celo iz Švice smo se udeležile tega srečanja. Starejše in malo manj stare smo tri dni skupaj prebivale in prijateljevale. V mislih smo se posvetile spominu na nečloveške grozote in zaporov in po taboriščih v nacistični Nemčiji in fašistični Italiji. Iz mladinskega koncentracijskega taborišča Uckermark, podružnice zloglasnega Ravensbrücka, nas je prišlo šest tovarišic: tri iz Slovenije, dve iz Avstrije in ena iz Švice. Takrat smo bile mlade od 14 do 18 let in grozote zaporov, tansportov in koncentracijskega taborišča so nas globoko človeško povezale med seboj na poseben način, kot da med nami ni nič bistvenega prikrito – vse razumemo in vidimo.

Vse življenje smo razvijale v nas in v naših otrokih iskrene

ljubeznive odnose tako, da je ostalo le malo ali nič prostora za agresivnost in sovraštvo do drugih. Sklenile smo, da bomo dr. Jacobeitovi, sedanji ravnateljici spominskega muzeja Ravensbrück, z vsemi močmi pomagale pri zgodovinski obdelavi kompleksa mladinskega taborišča Uckermark, o katerem so baje izginili vsi dokumenti. Naš spomin in pričevanja so velika pomoč pri načrtu, da se Ravensbrück kot največje nacistično koncentracijsko taborišče za ženske ohrani v čim bolj verni podobi in ne kot park za zabavo in sprehode.

Gorja, ki sta ga nam povzročila nacionalsocializem in fašizem, ne moremo in ne smemo pozabiti. Višek srečanja v Portorožu je bila proslava, kje so zapele naše Primorke lepo, žalostno pesem iz svojih dni in kjer so prikazali svoje srečno otroštvo in ustvarjalno moč najmlajši Pirančani, ko so nam prav tako zapeli in še pripravili fantastičen nastop plesne akrobatike.

Naslednjo leto spet pridemo!

kaku

PRED VOLITVAMI V EU

Za enakopravnost žena

Ministrice Helga Konrad pri dviganju »kamna spotike«

Socialdemokratske žene, na čelu ministrice Helga Konrad in predsednica koroških socialdemokratskih žena Melitta Trunk, sta v okviru cestne akcije na Novem trgu opozorile javnost, da morajo žene odstraniti še številne »kamne spotike« na poti do dejanske enakopravnosti žensk v Evropi. Ministrice Konrad je napovedala, da se bodo žene še naprej aktivno vmešavale v politiko z raznimi zahteva-

mi: med drugim zahtevajo socialistične žene gremij za enakopravnost žena in »ženski ministrski svet«. Nadalje zahtevajo enakopravnost pri prejemkih za enakovredno delo, več mest na področju otroškega varstva, kvalifikacijske programe za žene in več pospeševalnih sredstev za izobraževanje ter boljše okvirne pogoje, ki bi omogočale ženam, da tudi same odločajo o svojem življenju. m. š.

GALERIJA SLOVENJ GRADEC

vabi na otvoritev razstave

abstraktna umetnost v Avstriji slike iz zbirke Essl

v petek, 20. septembra 1996, ob 18. uri
Razstavo bo odprl veleposlanik R Avstrije v Sloveniji
gospod Gerhard Wagner

PRIREDITVE

ČETRTEK, 19. 9.

- CELOVEC, Waaggasse, v kapucinskem kloštru
18.00 Slovenščina za napredujoče, II. del; vodi Nadja Volavšek
- TINJE, v domu
19.00 Začetek tečaja »Italijanščina za začetnike«, II, del, vodi Alexandra Götzhaber
- DUNAJ, Literaturhaus, 7. okr., Zieglerg. 26 A
19.00 Otvoritev potujoče razstave in predstavitve knjige Anne Zauner in Erwina Köstlerja »Die andere Seite«

PETEK, 20. 9.

- ŠENTJANŽ, k & k center
19.00 Bosanski kulturni dnevi, odprtje razstave
20.00 Koncert ženskega vokalnega ansambla »Preporod« iz Sarajeva
- SUHA pri Žvabeku, gostilna Motschulablick
19.30 Pesmi in ajdove specialitete, nastopata Ge. Chor Heimatklang Potoče in Oktet Suha

SOBOTA, 21. 9.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani
18.00 Mladinska maša; sooblikuje jo Dvojezični zbor pod vodstvom Edija Oražeta, nato koncert
- TINJE, v Domu
19.30 Predstavitve knjige Karla B. Steinerja »Kärnten — unterirdische Begegnungen«

NEDELJA, 22. 9.

- BISTRICA v Rožu, v kulturni dvorani — Občina Bistrica
11.00 Praznovanje ob preimenovanju v »trško občino Bistrica v Rožu«; program se začne ob 9.30 s sprevedom s trga v Svečah

TOREK, 24. 9.

- CELOVEC, Mladinski dom, Mikschallee 4 — Film mladje KDZ
20.00 Premiera kratkih filmov »Eiszeit — Ledena doba« ter »Bo bilo — Es wird gewesen sein«
- SELE, v farni dvorani
20.00 Predstavitve video-filma »Peka božičnega kruha«; strok. vodstvo dr. Marija Makarovič

SREDA, 25. 9.

- TINJE, v Domu
19.30 Odprtje razstave Zdravka Luketiča iz Maribora

ČETRTEK, 26. 9.

- ŠENTJANŽ, k & k center
19.30 Predstavitve sodobne bosansko — hercegovske literature

PETEK, 27. 9.

- TINJE, v Domu
19.30 Predava dr. Jože Till iz Celovca: Novo poganstvo in desnoekstremistična miselnost
- SELE, v farnem domu — PD Sele
20.00 Predstavitve pesmarice H. Artača »Sedliški zvonovi«; sod. MePZ Sele, Kvartet bratov Smrtnik, ans. Korenika iz Šmihela

SOBOTA, 28. 9.

- TINJE, v Domu
19.30 Koncertni večer; Anja Kapun (klj. flavta), Johannes Kobald (klavir, čembalo), Gudrun Mitterer (sopran)
- ŠENTJANŽ v R., k & k center
20.00 Wilhelm Reich: Govor malemu človeku, režija Samo Strelec, igra Vlado Novak

NEDELJA, 29. 9.

- RADIŠE, v kulturnem domu — ZSI
14.00 Občni zbor Zveze izseljencev
- ŠMIHEL, na Davidovem travniku — KPD Šmihel
14.00 Vaški praznik

PONEDELJEK, 30. 9.

- ŠMIHEL, v farni dvorani — Ansambel Korenika, KPD Šmihel
20.00 Ansambel Korenika predstavlja svojo zgoščenko »Podjunska ohcet«, stare pesmi in melodije, ki jih je zbral mag. Bertelj Logar

RAZSTAVA

Uničevalna vojna — zločini wehrmachta 1941 do 1945

Razstava hamburškega Inštituta za družbene raziskave v likovnem razstavišču RITTER v Celovcu

še do 6. oktobra, dnevno od 10. do 20. ure

ČETRTEK, 19. 9.

- 19.00 Janko Messner: XY ungelöst. Igra Marijan Hinteregger

PETEK, 20. 9.

- 19.00 Die Behandlung der sowjetischen Kriegsgefangenen durch die Wehrmacht, predava dr. Christian Streit iz Heidelberga

SOBOTA, 21. 9.

- 10.00 do 14.00 Workshop; dijaki se srečajo s pričami časa (v Hiši umetnikov / Künstlerhaus)

SREDA, 25. 9.

- 19.00 Dvojni referat: Zwangsarbeit in Kärnten (dr. Florian Freund) ter Abwehrkampf gegen die Erinnerung (dr. Peter Gstettner)

ČETRTEK, 26. 9.

- 19.00 GegnerInnen von gestern

PETEK, 27. 9.

- 19.00 Globočnik und die Kärtner in Lublin (dr. Karl Stuhlpfarrer; Euthanasie und Holocaust in Kärnten (mag. Helge Stromberger)

SOBOTA, 28. 9.

- 19.00 Still ist das Land II, multimedia performance
21.00 Konzernnacht im KULT s skupinami Extended Versions, Nar Malik in DJ's.

ARANŽIRANJE IZLOŽB

DISPLAY SERVICE
PRITEGOVANJE POZORNOSTI
DEKORIRAMO VAŠE IZLOŽBE

Pokličite nas po telefonu: 04228/2098 ali 04232/51300

KARATE IN SAMOOBRAMBA

Od preteklega tedna dalje imajo ljubitelji karate športa in kikkoksa spet priložnost, da obišejo trening, ki ga vodi domačin Milan Hribernig z Radiš, nekajkratni avstrijski prvak v karate športu. Poleg karate treninga imajo interesi tudi možnost samobrambnih vaj, ki so gotovo zanimive za dekleta in žene, ki so v vedno večji meri žrtve spolnega in drugega nasilja. Prav tako tečejo priprave za tekmovanja za koroško in avstrijsko prvenstvo v karate. Trening je v ljudski šoli v Šentrupertu, v torek od 20.30 do 22. ure in v petek od 20. do 22. ure. Treninga se lahko udeležijo vsi, ki so izpolnili 12. leto. Vsi, ki se zanimajo za ta šport, naj se javijo po telefonu številka: 0463/74 03 79.

Praznujejo

Neči Schüttelkopf iz Velike vasi — osebni praznik; Mici Sima iz Pulpač — osebni praznik; Matevž Nagele iz Šentpetra pri Šentjakobu — rojstni dan; Franc Mejovšek z Bistrice pri Šentjakobu — rojstni dan; Mili Kavčič iz Šentjakeba — rojstni dan; dipl. inž. Hanzi Urschitz iz Malošč — 50. rojstni dan; Irmi Božič iz Borovelj — jubilejno obletnico; Marija Mikl z Zgornjih Rut — 55. rojstni dan; Ljudmila Sticker iz Šentpetra pri Šentjakobu — rojstni dan; Tezija Pachtev iz Pliberka — rojstni dan; Franc Ambrož iz Štebna — rojstni dan; Angela Sadolšek iz Dolinčič — rojstni dan; Edit Sovak iz Lovank — okrogli jubilej; Josef Erschen iz Lovank — rojstni dan; Miha Zunder iz Kokij — rojstni dan; Miha Bajec iz Podjune — rojstni dan; Matija Hribernik iz Gluhega lesa — rojstni dan; Justa Sadnikar iz Nagelč — rojstni dan; Marija Wassner s Trnja pri Kapli ob Dravi — 93. rojstni dan; Franc Budja z Rut nad Baškim jezerom — 50. rojstni dan; dr. Teodor Domej z Golovice — rojstni dan; Mici Brumnik z Obirskega — rojstni dan; Olga Messner iz Celovca — rojstni dan; Lipej Kolenik iz Čirkovč — rojstni dan; predsednica SPD »Kočna« Tatjana Feinig iz Sveč — rojstni dan; gospod Pep Ojcl s Polane — 84 let.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 19. 9.
18.10 Rož — Podjuna — Zilja.
- Petek, 20. 9.
18.10 Kulturna obzorja
- Sobota, 21. 9.
18.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
- Nedelja, 22. 9.
6.08 Dobro jutro, Koroška — Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (mag. Ivan Olip).
18.00 6 x 6 — Domače uspešnice.
- Ponedeljek, 23. 9.
18.10 Kratek stik.
- Torek, 24. 9.
18.10 Otroška oddaja.
- Sreda, 25. 9.
18.10 Domača glasbena mavrica.
21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 22. 9.

- 13.30 ORF 2

PONOVI TVI

PONEDELJEK, 23. 9.

- 16.20 TV SLO 1
2.50 ORF 2

Z naslednjimi prispevki

- Učni načrt ljudskih šol z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom je le okvir, sedaj so izzvani učiteljice in učitelji.
- Ko usahne glavni vir dohodka — obmejni trgovci ob zaprtju Ljubelja brez bodočnosti?
- »Bo bilo« in »Ledena doba« — nova filma krožka Koroške dijaške zveze »Film mladje«.
- Gledališka skupina iz Sel je napovedala »Dan oddiha« — trebušne mišice pa so trpele.
- Gomoljika: »Umazano zlato« v naših gozdovih.

OGLAS

Dajemo gostilno
»Podgrad«
v Šentjakobu v najem.
Posojilnica-Bank
Šentjakob tel. 04253/314

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

POSOJILNICA-BANK
PODJUNA-Dobrota vas
oddaja
stanovanje v najem

tel. povpraševanja:
04236/2076

Zveza slovenskih žena
čestita svoji odbornici
Mojci Kap iz Žamanj
k okrogli obletnici.
Čestitkam se pridružuje
tudi uredništvo
Slovenskega vestnika.

TRETJE GOSTOVANJE ZBORA GALLUS PRI SEVERNOAMERIŠKIH ROJAKIH

1 S soncem v novi svet

Trideset minut po polnoči se je odpravil dne 15. avgusta '96 Gallusov pevski zbor izpred Modestovega doma v Celovcu na svoje tretje potovanje po Angloameriki. Z dunajskega letališča Schwechat se je dvignil ob sončnem vzhodu z letalom tvrdke KLM v zrak proti Amsterdamu.

Že dolga leta vodi zbor izkušeni pevovodja, škofijski kantor prof. Jože Ropitz. Potovanje je organizirala zaslužna blagajničarka Gallusa Marija Gruškovnjak ob pomoči domačega turističnega podjetja in še drugih idealistov iz vrst naših gostiteljev. Opoldan po naši uri (letališka je kazala šele 11.05, to je zahodnoevropski čas) smo zapustili Amsterdam s transatlantskim letalom »Marie Curie« v smeri proti San Franciscu. Evropsko celino in Britansko otočje nam je prikrivalo morje oblakov, ki so se zredčili šele sredi Atlantika. To nam je omogočilo pogled iz ptičje perspektive na Groenlandijo: celinski led v notranjosti, zasnežene vrhove na obrobju in z ledeniškiimi tokovi napolnjene doline in fjorde.

Po prečkanju S-ameriškega kontinenta od V proti Z se je

Gallusovi pevci v Los Angelesu

naše letalo po neprekinjenem, skoraj enajsturnem poletu spustilo nad slikoviti San Francisco Bay, kjer odpira globoko v kopno zajeden zaliv Californijski nižavi dostop k Pacifičnemu oceanu. To 1,6 km široko odprtino imenujejo »Zlata vrata – Golden gate«. Čeznje vodi 2,8 km dolg in 375 m visok višev seč most »Golden gate Brid-

ge«, vodi svetovno znano znamenje San Franciscu, ki so ga zgradili leta 1937. Most povezuje mesto s severnim, vinorodnim zaledjem zaliva.

Ob 13.45 po krajevnem času (to je ob 22.48 po našem srednjeevropskem – časovna razlika torej 9 ur) smo pristali v San Franciscu, biseru ob Pacifičnem oceanu. Leteli smo torej s soncem!

Sprejela nas je majhna delegacija s šopkom rdečih nageljčkov in z angleško dobrodošlico »Welcome« na rumenem balonu. Načeloval ji je gospod Ivo Ravnik. Nomen est omen! On je bil organizator in poleg patra Davida, ki se nam je pridružil tod, duša ter zvesti spremljevalec našega bivanja in programa v tej na 47 hribih zgrajeni obpacifični metropoli.

San Francisco ima danes 750.000 prebivalcev, na celotnem območju zaliva pa živi nad 6 milijonov ljudi. Mnogo španskih in indijanskih označb za okoliške kraje in pokrajine priča o prvotnem prebivalstvu te regije. Kar bode tujca na mestnih hišah v oči, so na fasadah od vrha skoraj do tal pritrjene lestve. To so rešilne poti za stanovalce, če pride ob potresih do požarov, če dvigalo odpove ali se stopnišče zruši.

Vsa Z-ameriška obala leži namreč ob cirkumpacifičnem obroču, tako imenovanem »Ring of fire«, z vulkansko in tektonsko (potresno) dejavnostjo. Občasna trenja med ameriško (celinsko) in pacifično tektonsko ploščo povzročajo potrese, ki posebno hudo prizadenejo velemestne naselbine. Ob hudem potresu v San Franciscu leta 1906 je poleg težkih poškodb mestnih četrti zemlja docela pogoltnila vrsto nizkih hiš v območju Marina, ker so bile zgrajene na peščenih morskikh naplavinah.

Druga posebnost so po strmih cestah mesta vozeči tako

imenovani »Cable Cars«. Navkreber vozeči tramvajski vozovi so z močnimi žicami povezani z navzdol vozečimi. Štednja z energijo torej ni izum 20. stoletja! Pozornost vzbujata tudi danes opuščena nekdanja kaznilnica Alcatraz v bližini Golden gate preliva v trdnjavi sredi morja.

Prebivalstvo mesta je odsev konglomerata najrazličnejših narodnosti iz vseh vetrov sveta – predvsem evropskih in azijskih – ki so si po končani secesijski vojni (1861–1865) poleg osvobojenih črnskih sužnjev J-držav obetali v »Novem svetu« boljše življenjske pogoje. »Topilnica narodov« jih je združila tekom let v enoto S-ameriškega naroda angleškega porekla.

Prve dni smo si ogledali znamenitosti mesta, med drugim čedno naselbino Sausalito onkraj preliva Golden gate, China-town – kitajsko četrt – ter podmorski muzej v pristanišču.

Zvečer drugega dne smo se srečali s tam živečimi rojaki v Slovenski dvorani, ki so jo odkupili frančiškani že pred 100 leti plinarniški družbi. Tu je bil dan navrh po nedeljski maši koncert s sledečo pogostitvijo. Organizatorji prireditve so med občinstvom zbrali in podarili Gallusu ob koncu nad 1.000 dolarjev!

Eden izmed viškov Gallusovih nastopanj je bil gotovo popoldanski koncert v katedrali St. Mary, impozantni sodobni zgradbi, katere mogočni vrh štrli v obliki križa v mestno nebo.

Bivanje v San Franciscu smo zaključili z izletom v vinorodno področje dolin Napa in Sonoma s središčem St. Helena.

Naslednjega dne se je zbor odpravil z avtobusom, sprva vzdolž obale mimo »Half moon bay«, značilni polmesečni obliki peščene obale, pozneje po notranjosti v smeri proti drugi mogočni metropoli ob Tihem oceanu, Los Angelesu. Ko smo se bližali proti večeru velemestu, nam je prišel nasproti na 4!! pasovih onstranske avtoceste blazen promet. To je bil pravi pločevinasti plaz vozil, ki so se usula, streha ob strehi, iz mesta. Kaj takega dolej še nismo doživeli!

Pripravil Milan Kupper
Se nadaljuje!

47 KRIŽANKA													
													Sonja Wakounig
1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11		12
13									14				
15									16			17	
18					19		20	21					
		22		23		24			25				
26	27		28		29				30	31			32
	33	34					35		36		37	38	
39						40		41		42			
43						44	45						
46			47						48				49

VODORAVNO: 1. velik otok na vzhodu Italije 9. grški otok 13. nauk o letalstvu 14. pesnik 15. pojav na nebu po dežju, pisan lok 16. odvraten, gnusen 18. nordijsko moško ime 19. umeten nasad dreves 22. podoba, pojava 24. čebelji panj 25. preprost električni kuhar 26. najvišja igralna karta 28. nesmisel 31. Republika Čile 33. francoski filozof 19. stol. (Hippolyte) 35. deska, leta 37. okrajšava za abonma 39. francoski otok, kjer je bil doma Napoleon 41. nameščenec na meji 43. del svinjske glave 44. ženska, ki prodaja kramo 46. Karl Kraus 47. otok in država v Sredozemlju 48. ako, če 49. kemični znak za aluminij

NAVPIČNO: 1. osamljenost, izoliranost 2. ara, na-

plačilo 3. tekmeč 4. nauk o razvoju človeka in narave, ki ga je razvil Darwin 5. glagol premikanja 6. francosko obmorsko mesto blizu italijanske meje 7. grški letalec, tudi ime koroškega plesnega gledališča 8. pritrtilnica 9. zvit pramen las 10. tiskovna agencija 11. nekdanji prebivalci severne Italije 12. angleško ime (Ana) 14. povrtina, podobna čebuli 17. tovarna posode v Celju 20. letoviški kraj na Gorenjskem z jezerom in otokom 21. del voza pri kolesih 23. ost, špica 27. privrženec stoicizma 29. pogovorno za »neki« (npr. človek) 30. posušena žitna stebila 32. prostor za prodajo 34. zimsko letovišče na Predarlškem 36. veliko jezero v Aziji 38. koroški izraz za babico 39. največji otok v Jadranskem

morju 40. podoba golega tele-sa 42. reka na Peloponezu 45. egipčansko božanstvo

Rešitev št. 46

VODORAVNO: 1. VARŠAVA 7. KIJEV 12. ANDORA 13. LAVINA 14. DO 15. LIZBONA 17. AL 18. UMEN 20. AINU 21. TKE 22. ZATIČ 24. KD 25. GLAS 26. LONEC 27. OSLO 29. RISAR 30. ANKARA 32. IJ 33. ER 34. OVIRA 36. MADRID 37. OPASAČ

NAVPIČNO: 1. VADUZ 2. ANOMALIJA 3. RD 4. ŠOLNINA 5. ARI 6. VAZA 7. KANU 8. IVA 9. JI 10. ENAKA 11. VALESA 13. LONDON 16. BIK 19. ETOS 21. TLORIS 23. ČER 25. GLAVA 28. SKOP 29. RIM 30. AR 31. ARA 33. ED 35. AČ

Takole na veliko je bil napovedan koncert zbora Gallus

Srečna zmaga za SAK

Ziehaus (v beli majici) je bil tudi tokrat eden najboljših pri SAK

SAK: Preschern, Hrstič, Zankl, A. Sadjak, Kriwitz, S. Sadjak, Škerjanec, Smid (61. Eberhard), Ziehaus, Omerović (57. Lippusch), Grujić.

Gol: Grujić (44. enajstmetrovka), celovski stadion, 800 gledalcev, sodnik Aichholzer.

Nekateri igralci in pa tudi funkcionarji ter navijači SAK so pričakovali visoko in prepričljivo zmago nad zadnjim v lestvici nad Pliberkom. Po devetdesetih minutah igre pa je SAK odnesel le pičlo zmago z 1:0. Sodnik Aichholzer je SAK-u dodelil enajstmetrovko, ko je v kazenskem prostoru Pliberčan Habernig »podrl« napadajočega Škerjanca. V 44. minuti je Grujić s placiranim strelom poslal žogo

enajstmetrovko v nasprotnikovo mrežo. Veselje na strani SAK je bilo veliko. SAK je v prvem polčasu imel več od igre, imel je tudi lepše priložnosti, ki pa jih napadalcji ponovno niso znali izkoristiti. V drugem polčasu je moštvo iz Pliberka močno pritiskalo, obrambni igralci SAK so imeli precej dela, nevarnih situacij je bilo kar več. Obe moštvi sta igrali zelo ofenzivno, vendar precej nepremišljeno in preveč dolgovozno. Ziehaus je 5 minut pred koncem s strelom s petmetrske črte zgrešil nasprotnikova vrata! Tekma je bila na zmernem nivoju, veliko je bilo igranja v sredini in premalo na krilih. Bilo je tudi videti veliko napak pri odajanju žoge pri obeh moštvi.

Pri SAK so se zelo trudili Hrstič, Kriwitz, Ziehaus in Grujić.

Naslednjo tekmo bo SAK igral proti St. Florianu, ki je 12. na lestvici. Po papirju sodeč bi moral SAK odnesti vsaj eno točko.

V regionalni ligi sedaj suvereno vodi moštvo iz

Welsa, ki še ni oddalo prav nobene točke. Drugi je WAC, ki je slavil visoko zmago nad St. Florianom s 4:0. VSV pa je podlegel v Lipnici (Leibnitz) s 3:0. Prvo prvenstveno zmago je odnesel Trg proti Rohrbachu s 4:1; prav tako je zmagala Austria proti Gratkornu z 2:0. M. Š.

PRVENSTVENA TEKMA

v soboto,
21. septembra, ob 17. uri
St. Florian - SAK
blizu Linza
Prisrčno vabljeni!

ODBOJKA

Senzacija iz Doba!

Preteklo soboto so Dobljani v 1. zvezni ligi odigrali prvo sezonsko tekmo. To je bil že kar derbi proti Hypu iz Celovca. Obe moštvi sta imeli precej veliko navijačev, ki so bili zelo navdušeni, posebno pa so se izkazali navijači Dobljanov, ki so zmago svojega moštva pošteno

praznovali. Obe moštvi sta se pred začetkom sezone dobro okrepili. Hypo si je pridobil Geralda Moore iz Koroške, ki je lansko leto igral za Salzburg v interligi. Nova zvezda Dobljanov pa je Reginald Visnapou, ki prihaja iz Latvije in je lansko leto prav tako igral za

Salzburg. Tekma se je pričela za Dobljane zelo dobro, kajti prvi set so s 15:2 odločili zase. Razpoloženje igralcev je bilo izredno dobro in to so tudi pokazali. Drugi set se je podobno pričel kot prvi in Dobljani so s 6:2 vodili. Po zelo slabem sprejemu Dobljanov so Celovčani dobili 7 pik zaporedoma in so ob koncu set zmagali s 15:12. Tretji niz se je pričel z bojem za vsako točko do rezultata 8:8, nato pa so se Dobljani zbrali ter set zmagali s 15:9. Četrti set pa je bil prava kriminalka, kjer so Dobljani napravili 4 žoge na zmago. Tako je bilo stanje v setih 2:2. Peti set je torej odločal o zmagovalcu. Zdaj so navijači še posebno podpirali svoja moštva. Zadnji niz je bil do konca zelo napet. Ampak zadnje točke Dobljanom ni bilo treba odigrati, ker se je igralec nasprotnika Gerald Moore pri sodniku tako razburjal, da je dobil rdeči karton, kar pomeni tudi kazensko točko za nasprotno moštvo. S tem je Dob dobil peti niz. Naslednja tekma Dobljanov pa je že v soboto, 21. 9. 1996, ob 19. uri na domačih tleh v dvorani Št. Pavel proti Sokol I. Dan navrh pa ob 14. uri pravtako v Št. Pavlu proti Sokol II z Dunaja. M. T.

REGIONALNA LIGA

1. Wels	6	6	0	0	16:3	18
2. WAC	6	5	0	1	21:5	15
3. Leibnitz	6	4	0	2	9:6	12
4. Voitsberg	5	3	1	1	12:6	10
5. SAK	6	3	1	2	9:9	10
6. Gratkorn	6	3	0	3	6:13	9
7. Rohrbach	5	2	1	2	8:9	7
8. Esternberg	6	2	0	4	7:10	6
9. Pöllau	6	1	2	3	11:10	5
10. Austria	6	1	2	3	6:7	5
11. Trg	6	1	2	3	6:8	5
12. St. Florian	5	1	2	2	1:6	5
13. VSV	6	1	1	4	3:12	4
14. Pliberk	5	1	0	4	3:14	3

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 46

Nanovsky-Muratov / SZ 1988

Za žrtvovano kvaliteto je črni uspel belemu preprečiti rokado, medtem ko je črni kralj na varnem. V nastali poziciji je

na potezi črni, ki je z izredno prvo potezo postavil belega pred nerešljive probleme. Kako poteka zmagovita kombinacija črnega?

Rešitev štev. 45

S taktično potezo 1...g5! v navidez preprosti končnici Botvinik odigra zmagovito kombinacijo. 2...fg5 d4+! še ena odlična poteza črnega. Beli ima dva prosta kmeta, ki pa ne moreta napredovati. 3.ed4 Kg3 4.La3 Kh4: 5.Kd3 Kg5: 6.Ke4 h4 črni kmet svobodno koraka na prvo vrsto! 7.Kf3 Ld5+ in beli se je vdal!

REPUBLIKA HRVATSKA
KOPACKI TRŠČAK
POREČJE
VIZA MG - ZAGREB - CROATIA
M-006

Uredništvo
Slovenskega vesnika
in tiskarji Dobra
Janjarskega 16
9020 Celovec
Austrija

Pozdrave s kasimkarskih
priprav! SAK - KOŠARICA
KJE POREČJE SAK 70: 60(31:5)

Milibica Denis Jan Brumnic
Bele Alexander Evers
Stefan Hoibar Stefan Sigmund
Alexander Savelj Gomer
Jefo Peter Orlak
Zago Peter Orlak
Samo Kavasec
Adriano Ciomaga
Marko Benšič

ZADNJA VEST!

Na 1. ekipi kolesarske dirke po Hessenu - Nemčija je zasedel Peter Wrolich iz Loč odlično drugo mesto. Zmagal je Nemeč Andreas Walzer. Ostali tekmovalci so zaostali že za 1 minuto in 32 sekund.